

УРЕДНИЦИ
ДРАГАН ЛАКИЋЕВИЋ
МАРКО НЕДИЋ

Ненад Грујичић

СВЕТЛОСТ
И
ЗВУЦИ

ИЗАБРАНЕ И НОВЕ ПЕСМЕ

БЕОГРАД
2005.

БЕЛИ ВЕРСИ

ПОЕЗИЈА

Ах:

То је бистри Ум.
Језик ослобођен предрасуда.
Отворене реченице
мојих главних брига.
Расуло које
доводим у ред.

Заправо
сад се избављам
прије времена!

ПЕПЕЛ КРУГА

Сматрах да песма све је,
и удова реч
на свету.

Гола се вика
разлеже долама
и деца вежу шибље.

Ко остари,
видеће гаврана
на врху столетних гајева
где песма звони
у муњама.

Сматрах да стих све је,
и доказ да свему
крило сам
у пунини круга.

Бела је тама нестала,
гором је никао пепел.

Ко се поново роди,
лак ће га олуј узети
и окатог небу нуткати
до судњег млаза светлости.

ШУШАЊ ДУШЕ

Одувек срма
у шпиљама речи,
врели ударац
по наковњу светла.

Шта видех,
и опипах,
чиме се огрнух у бескрају,
душо?

Гле,
дан се отвара као орах
и зри песма ниоткуд.

Небо збира
кривуље мозга
и липти запаљена рима.

На рубу спојених обала
чудо без имена.

Млади ветар разглашава сутон
и блага реч пада на шуму
низ реку из раја.

То шушањ душе
врхуни дечји бол,
стар да старији не може бити.

ОДСУТНИ ПРОСТОРИ

Ако бих рекао било шта,
можда би то личило
на моје прве песме
или њихове сени
што спирају грло
од излишних речи.

Ако бих прећутао било шта,
можда би то подсећало
на ране грехе
и њихову ољуштену изнутрицу
у којој душа, све мања,
скрива огромно злато.

Ако бих запевао без повода,
можда би то неко и разумео,
крикнуо убог,
уместо мене,
на стази од сенки времена
што сипају влади неба.

Ако бих те заволео,
опет и намах,
верујући да томе је час,
шта ли би се распрело
у обнови љубави
која нас походи
у дане кад нико не може

да препозна свој лик?

НЕЧИСТ

Чистим се, чистим...
много ли треба злата
да прекријем пусте шкрге?

Чистим се, мајко, чистим...
у висинама незаслуженим,
горак и леден, аој!

Чистим се... путен,
у сливовима речи,
злочестих паћеница крви.

Чистим се... худо,
гута ме сваки замах,
троши бели звук.

Чистим се, чистим...
о, срећо над срећама!

МАЛИ ЗАКОН

Бриди строфа,
чује се бат стиха?

Пссст,
самштина ликује ту.

Ко ли је у севу тајца,
где ли се рађа речца?

Прљи боја непојамна.

У грозду светла,
гле,
песма семени!

ТАКО ТО

Радост је нешто друго,
али ме осваја.

Тако то бива кад је...

Или се дани
множе како хоће?

Дабоме, томе сам слуга
и ништа више.

Ко би друкчије пробао,
свашта би га снашло.

ОЛОВКА

Оловка је као жена.

Престали смо се
договарати
о свему што је ручак
и потреба.

Лажемо се
и трошимо
пред спавање.

По некоји пут
клизим с постеље
низ папир!

ВЕЛИКА ПОМЕТЊА

Душа једном напусти тијело
и не враћа се у исто.
Слободна истражује
и лови опет неког створа
да му се усади
да га оптерети
читавог живота.

Моја душа
поприлично мирује.
Не залази у наше
заједничке проблеме
онолико колико ја то чиним
и поједох се жив
што понекад не могу
пјесму написати
или још горе
кад помислим
и уплашим се
да никад ништа нећу написати.

О велике ли пометње!
Ни трага ни гласа од Створитеља
а ја нагађам
и увеличавам
овако дивно стање
мога меса.

УНУТРАШЊА

Ипак
неки Велики закон
изван земаљског реда
успоставља поредак
у мојим стиховима
што црпе сву снагу
и служе мени-жртви
да поклекне
судбинском терету
изнутра.

Ох душо
како мудро
збављаш се тијелом!
Твоја оргија
небеска је страст
што кратко траје
и оставља ме
у разореном стању.

Брижно исписујем
неку врсту сна:

Унутрашња грађа мога бића
што прије се
мора рашчланити
и отпочети
живот без сметње.

РАЗЛАГАЊЕ ЖИВОГ БИЋА

Не би требало ваљда
да браним ово што пишем?

Испоставиће се да постављам
замку
и увлачим Вас
у хунглу стихова.

Рекли сте кроз нос:
А
и ти пишеш поезију?
Па да видимо?

Ја сам дрхтао
и разлагао дугачку пјесму
на дијелове:
У први иду људи
у други било шта
у трећем је опадало лишће
кроз четврти текла вода
кроз пети крв
и тако даље
до неког бесконачног броја
којим се обиљежава тај

последњи комадић
мога знања.
Само уз помоћ поезије!

свакако!

ЊЕГОВО ВЕЛИЧАНСТВО

Језик је пилула
што се гута сваки дан
на општу несигурност
појединих ријечи
што настану у датом тренутку
без обзира да ли се чак
и исписују
у бесвјесном стању
или како друкчије.

У пјесми
језик се преврће на главу
и чека
да се крв слије у њу
па да запјева како је небо црвено
како се он језик
одриче улога које има
и да се непоштено користи
међу људима што су
нерасположени
према главној функцији
Његовог Величанства.

У породици
као у пјесми
ријечи се каче
и уз тресак кидају
свака на своју страну
уз сопствене трошкове

ПО РОЂЕЊУ

Језик је тајна
подарена
мени - разумној цјелини
да барата околином
и ако се икад изгради
у великог пјесника
онда
и суштином околине.

Пјесник се не ослобађа језика
ни послје смрти
а то значи
да је преварен у животу
и да се узалуд
опкладио с књигама
како ће све нестати
свршетком његовог организма
најсавршеније конструкције
што постоји
међу
покретљивим честицама.

МОЋ КОЈА НИЈЕ

Исто је писати о ружама
прије
или послје кише.

Пишем о свему
не бих ли освојио
голема пространства.

Има ствари
и појава
о којима нико
никад не пјева
а оне су такође пјесме
јер саме себе пјевају
не чекајући мене
и мени сличне.

ПРЕВОДИЛАЧКИ РАД

Ово је пјесма
коју сам превео
са свог језика на Ваш.

Нисам нимало сумњао
у обостране предности
и могућности
да се мој говор изрази
свакодневним ријечима.

Све се улијевало
у већ припремљене канале
а мени је преостало само
да убризгам живот
неартикулисаној маси
и прихватим
Ваше услове:

Птица без крила
не може да лети
јер то се противи
свим облицима биолошких
и гравитационих
сазнања.

Лист воде такође
не може пресећи рибу
јер шаран је чвршће
агрегатно стање!

Затим сте ме приморали
продерали сте се
како пјесма
не смије имати гестове
како она није живо биће
које млатара рукама
и доњом усном
опомиње на опасност:
Нема пјесма гестове!

Добро
у реду.
Ово је само преводачки рад
и заједнички документ
о нашем сучељавању.

ПУТОВАЊЕ

Пут којим идем
и не осврћем се
не обрћем око осе
зараза је
што законом вјероватноће
излази
и прелази
из свег
и свачег
у овакве као што сам ја.

Пут се не враћа у извор муке
из које почиње
већ гради вјечну Архимедову спиралу
по којој кружим
и удаљавам се од центра
истине
коју слутим
и назирем
па је као такву
овога пута негирам
и остављам за сљедеће
активно путовање.

ТО

Било шта да се прича
и нагађа
о свему овоме
ништа се неће знати
јер док пишем
изражавам дубоку бригу за
ТО
и само тада
тамо неке мени
судбински јасне слике
и прилике
јесу несметана шетња
до сна
једине раскоши гдје нема
разлике
између мене
и мени различитих
љубимаца Природе
и Размишљања.

МИРНА САВЈЕСТ

Нешто се може научити
а нешто подарити
ако пишеш пјесме
и сарађујеш с људима
који добро баратају
специјалним случајевима
или животним навикама оних
што немају шансе
за опроштај
слатко спавање
и мирну савјест.

Ко ти гарантује да си у праву
и да оно што твоја
глава опредмети
има људски смисао?

Немој се дрмусати самосвјесно!

Стави палац на чело
и питај:

Оче
зашто си ме правио
кад ниси знао
и ниси могао
правилно
да ме распоредиш?

ОБИЧАЈ

Моћна је навика
која ме оплемењује
раним сјећањима.

Она жестоко гори
и оплакује дан
када сам први пут
узео оловку
и нацртао косу линију
али линију
што пролази кроз срце
и наставља се
до порођајног мјеста
или замке за све оне
који размишљају
о путешествију
кроз нејасне предјеле
и врахбине пјесме
што се као у сну
изненада указују!

ПРЕДСКАЗАЊЕ

У деветој години
писао сам о пчели и цвету.
Моја мајка наглас је
читала песму и плакала.

После сам често узимао
оловку и започињао исто.
Кад год бих уступио место
некој појави или предсказању
на папиру је ницала
гомила реченица.
Рађало се нешто
налик на љубав.
Љубав је преузела све
што се одиграло
пред мојим очима.

На другој страни
остала је немоћ да бдим
над целином која се зове живот.

ТИШИНА

Убијају ме
разговори о количинама.
На нули сам сазидао све.
Сад путујем кроз царство
у којем језик пандан је животу.
Налазим се у тачки
где вршак пера дотиче бескрај.
Ту се одмара вук
и претвара у росу,
а језеро пада с планине.
Дечак је то видео матерњим очима
и зато му верују сви.

СНЕГ

Пада снег.
Ко то види?

Нико ништа не види,
а
и ако види,
неће да види.

Ми који, заиста, видимо,
ћутимо
и не видимо.

Зашто бисмо видели?

ГРОХОТ

На пролетерским мансардама,
уз пену пива
и врућу кожурицу,
кесимо се и ждеремо.

У зависности од тмурног мига
и ударца врхом ципеле
у зглоб испод стола,
у зависности од бубња срца,
изгрижених усана
и ломњаве прстију,
у зависности од јачине ветра
и климе у родним врлетима
и, уопште, у зависности од брзине
измене гримаса
на мансардама широм света,
брбљамо којешта,
одока закључујемо,
савест нас гризе.

Са стране фотограф
мутава клепеће справама,
никако да окине како ваља,
никако да полети птичурина сура:
птичица!

Никако да груне дим
испод црне крпетине,
никако фотограф-шепртља
да згрне грдну зараду

и у сјајном објективу шчепа
златне наше зубе у јањетини,
испеглане панталоне,
жиле куцавице
и ту негде налакћене
танконоге миле курве,
у крзну
и најлон чарапама на црту,
што се као ларве
јављају пред погроме,
у економским кризама,
пред ратове,
да нешто ушићаре и здипе,
а потом гаће своје
свилене,
кржаве,
на миру оперу грохотом.

КЛИМА

У малим
скрпљеним собичцима,
у мемли
и млакој пари јухе,
у мирису вреле масти,
искуваног веша
и дечјег пролива,
у кућној атмосфери, дакле,
над хартијом чучимо.

Вани кора дрвета цвета,
стеже иње,
леди,
пршти крти снег.

Но ми пишемо
отахбинску литературу,
ћушнути у ћоше
деламо књижевну ствар,
сањамо далека острва
и дворце
где властелин с властелином
пљуцка
и хушка,
мигом решава проблеме,

чека прилику да вирнемо из јазбине,
да се накашљемо
и замолимо
па да узврати кашљем:

Где сте,
шта је с вама,
шта с песмицама,
дајте, ма дајте,
ви сте духови нашег времена!

Да ми јесмо то што смо,
ето,
таква је и таква ствар.
Па опет трк
у загушљиву собицу,
гушчијим пером да скицирамо
климу у духовним барама
и провинцијама,
да пишемо афирмативно,
весело,
конструктивно,
да већ једном закукамо како ваља,
да се што пре родимо у ропцу,
ми писци,
грофови језика,
ми утве,
златни адути сваког времена.

ОДА НАЈЛОН-КЕСИ

Шта ли се све не праћакне, Господе,
у шуштавом рају Кесе Добротворке?
Згужвана у хепу,
та Сестра дневне светлости,
упућена у бухакне сваковрсних домаћинстава,
на фини трзај газде,
ко падобран с небеса,
шири сребрне сапи
и милинама трошка обасјава штедише
којима лева рука невина трпа робу у Јаму,
а десна очајна граби кусур са Трона.

Сачувај, Боже,
да понестане најлон-хаљетка
у којем свега
што химна је опевала има.
Јер, кад пригусту у кесу можеш:
Паштету милости другара на власти,
поноћне сплачине љубавног дернека,
страх детета пред ињем екрана.
О празницима напаћене државице,
са пешкирима и старачким рубљем,
на балконима где киселе тегле цветају
и поглед мре у панорами града,
вијоре кесе ко заставе у читанкама:
опрале их градске сеје.

Прави грађанин
- онај којег свакодневно виђам
на Раскршћима борбе за голи живот -

никуд без кесе-светице:
Ни на свадбену квергушу од звезданог праха,
ни са овога губилишта понору у загрљај.
Никад краја чудесима кесе:
Та не труне ко љубљене жиле!

Е, сад, друга је песма о Празној кеси,
о мрви хлеба у њој,
о мистичном достојанству сиротиње
на мразним сметлиштима
где кесе трепере ко свеће.
Друкчије пева песник о кесама у Строју
пред команду за покрет ка сунцу
што топи ледену лирику Опстанка и Наде.

ДАРВИНОВА ШАЛА

Потичемо од парамецијума
глисте
шарана
птице селице
зеца
вука
краве
и коначно мајмуна.

Мајсторски се Дарвин нашалио
ми узели за озбиљно
записали у књиге
дјецу посадили у школске клупе
и
пукла брука:
Људско месо није за јело!

КРВАВИ ГЕСТ

У очима познаникâ
видим прљава дјела
ал упуштам се
у мучке ноћне разговоре.

Тече слатка прича ласкавица.

Кад понестане
тема за обмањивање
лисац лисцу
вук вуку
шара по очима:
пази да не промакне
случајно крвави гест.

У противном
оде глава
кад-тад!

РАЗДАЉИНЕ

Даљине више нису даљине:
оне су комични преласци
из зоне у зону,
за сат-два,
за минут,
док трепнеш.

Листање журнала географије,
такође, кратко је као детињство.

А глобус мистичан
и погодан за миловање
невидљивих меридијана
на пучинама
понад којих прелећу тешки бомбардери
односећи товари у луке
проституције и политике.

Удаљеност међу градовима
исто је што и раздаљина међу људима
кад се исповедају
о битним стварима
везаним за интимне стресове,
на граници љубави и смрти,
у отвореној игри адута,

где брат брату подмеће карту,
церека се под шијом
и клати на столици од урана.

НЕКО МИ УЗЕ РЕЧ

Сто пута сам рекао:
Сто му громава!
Каква жена,
какав опроштајни стих,
каква смрт звезде, друже!

Триста пута сам узвикнуо:
Триста му грошева!
Откуд сад,
па немогуће,
како, мајку му?!

И таман заустих
да кажем праву реч
кад ми је неко избриса
са усне.

ЛАГАНА ПЕСМА

Писаћу лагане песме
и одевати се по моди.
С друге стране хартије сликаћу ноћ.
Брисаћу цвркуте из крошања
и на гране вешати лампионску тугу.

Писаћу, кажем,
лагане песме за народ.
На лицу носићу узбуну.

Ако ме видиш веселог - приђи.
Ако тужим - дођи.
Прво је равно другоме
и о томе ћу насамо.

КРИШОМ

Ући у народ,
виркајући као утвара,
тамо-амо:
шта једе,
шта сања?

Разлистати латице истине,
запевати моћне песме,
оперушати лаж.

Громом обасјан,
изабран,
дању - ноћу тутњати о срећи,
с нокта одувати јаву.

У сребрно се небо дићи ко тић.

ПЕСНИЧКА ТЕТКА

Моји пријашини пишу слађане песме
и весели с тетком шетају кроз свет.
Поводом тога ово се мора рећи.
Ако је тетка већ извела песника у шетњу,
онда мора бити да је и тетка
образована купусара.
Тетка вода песника да би овај
видео што више света.
А свет није мали.
То се по комшилуку види.
Да није тете, не би било ни поете.
Теткин песник од Бога је дат.
А тек тетка!
Она је стубишна вредност модерне лирике
и о њој ћемо у Предговорима.
Него шта ћемо с песником?
Види ли и он
оно што тетка види?
Ко коме пише песме?
Ено, сумрак пада над Дунавом!
Но, не бери бригу.
О свему брине тетка.
Лоше ће стихове она маказама да одсече.

УЛИЦЕ

Довољно је да се распиташ
за Јакшићеву или Кнез-Михаилову
и већ си на коњу:
Ту ти је стари познаник
који се осмјехује на улазу
било које куће
и отвара врата
прије него си покуцао.

Свеједно је шта ћеш попити
и шта испричати
старом знанцу
како си до сад живио
и куда се дао
послије своје десете године.
Он ће се претварати да слуша
јер постао си свој човјек
и сопствена нада.

Успут се жалиш
на многе булеваре
и безбројне улице
тужиш се на имена
честих нобеловаца

патент-стручњака
и осталих што имају
подочњаке.

Уразумиће те надарени пријатељ
у заносу објашњавајући
како су улице
муње што разносе
душе
 и становнике
до најближег олтара
самопослуге
фабрике или стадиона.

Захваљујеш на црној кави
 и савјетима
клањаш се до земље
затим залупиш
врата с најлонским прозором
 и пред очима
 укаже се призор:

Једна уличица с твојим именом!

ЈЕСЕН У ПРОЛЕЋУ

Пођимо, драгана,
у јесењу шизофренију лишћа,
у крикове анђеоских крошања.
Стуштимо се у комедију
туристичких обилазака градова
у којима хипноза векова
слатко нас узима за руку.
Проћердајмо овај уски дан.

Јесен је у пролећу
и нешто превелико
мешкољи се у моме срцу
што подиже високо.
До колена Божјег.

ЦАРСКЕ НАМИГУШЕ

Таква су времена.
Ни љубав није што је.
Не сустиче срећника у загрљају.

Ево познатог случаја:
Расан песник - коњоводац лирике,
у опроштајним чекаоницама живота
порубљује женске сукње
и опева полупана колена
царских намигуша
што низ пролетња губилишта
под гиљотинама најлепшег цвећа
ридају.

Бити осећајан и чемеран
- шта му то дође?

Ја добро видим брлог
у кориту женског лица
пљуснутог на постељу од плача.

ЗНАЦИ

О љубави дуго нисам певао.
Дотицале су ме којештарије,
ислужене глупости света.
Једном сам храмао кроз жито
и разумео љубав.
Ветар савијао даљину,
а пшеница стризала.
Други сам пут волео жену
коју је издао други.
Намучио сам се да проговори.
Кад се исповедила - нестала.
Сад знам да негде тугује.
Био сам час у њој,
час у себи.
Ти преласци су ме заморили
и отресли као кишу са рукава.

МАЛИ РАЗГОВОР С АПСОЛУТОМ

Сећаш ли се танке лепојке
што је лелујала кроз цветне шљивике
и меким прстима размештала облачке?

*У дућану враћа кусур.
Очи - списак пропалих љубави.
Руке - квочке празног задовољства.*

Памтиш ли ону младу жену
на бициклу што је вијорила
попут марамице у руци краља?

*Трипут се удавала.
Дечурлију учи да краду.
Карневалску своју тугу исповеда војсци.*

Јеси ли заборавио непознату цуру
што је ножицама запљускивала
луксузна места и Ништавилу показивала груди.

*Проповеда курсну листу.
Изнад њеног јастука пише:
Шупље су велике љубави!*

ВЕЗАНЕ СЕНКЕ

Спавај, шестоугаона жено!
Твоје кристалне површине,
исцртане руком лудог мајстора,
замагљују се у моме оркану.
Надлећем те из неколико сфера
и у блиставом смеху неба
вежем твоје сенке.

НИЧИЦЕ

Усковитлана водо,
под крошњама Дунава,
драгу си ми на ветру однела,
у понор пала с њом.

Претамна водо рата,
куд хучиш и носиш
успламтело срце срне?

Одатле, ево, стижем
у сузама - и множим
твој вир.

Водо,
над мостовима,
дигни ме на руке моје драге,
врати у извор њен.

НА КОЛЕНИМА

Осипа ли се, драгано,
твоја самоћа јутрос као моја?
Ослушкујеш ли хук тричавих наших свађа
што се умножавају у грудву смрти?

Из пламена мотрим твоју сенку.

Ја ти се нећу вратити.
Ја ти се нећу враћати о
нако спокојан
као у дане када је кошава витлала
лишће и тањире
изнад наших глава у студентској мензи.
Обожаваћу те као силу у даљини
што корача у неизвесно.

Одржи се у седеф-јутру,
у лахору чежње,
одржи се на коленима, љубави!

ЧЕРГАР

Настанио се у мени па песме миришу.
У крошњама ветрић и сирово небо.
Даљина од које се пати.
То осећа и вранац везан уз моју сенку.
Остављам га кад одлазим по воду.
Дуго се огледам у језеру као вила.
Неопажен вратим се пред ноћ.
Мој прелепи коњ једва чујно фркне.
Суварке бацим под котлић.
Плавкаста ватра мази као бивша љубав.
На њој крчка танки паприкаш.
Окусићу га чим утихну жабе.
Та музика успављује као дим.
Са залогајем на рубу ћу шуме да спавам.
Земља је најближи мајчин длан.
Овако ћу па онако намештати лице.
Све док се не ушушкам у лахор.
И док ме тама не прекрије сребром.
Као да ме и није било.
Нити ће икад игде више бити.

ПЕВАТИ

Певати о канхама мачке што се умива
у сумрак и плеше под муњом,
певати о мачки у кавезу који деца носе
из куће у кућу и заливају водом
не би ли пљусак ударио на жито,
певати о седам живота мачке што узима
обличје жене и ножем у канхи
одсеца змају главу,
певати о златном обручу у рукама
несретног крадљивца претвореног
у пепео пламеном из очију
мачке у игри,
певати о кључару краља нашега
чије се једно око отварало на цијук миша,
певати о мачки коју је окотила крмача
Бела старица
и одгојила као сестру вепрова у трку,
певати о мачјем пару којег је, кихнувши,
из раља избацио лав док му је Ноја
прелазио руком преко чела,
певати о гриви лава што риче у зору
и разгони демоне и болести,
певати о Божјим колима која вуку
четири животиње сличне ужареном
угљевљу од којих једна има лице лавље,

певати о лаву што у трку брише свој траг
бежећи пред чопором ловаца,

певати о трбушастом лаву што је плесао
на једној својој канхи,
певати о свештеницима огрнутим
леопардовим кожама са којих висе
канхе некад хитре и окрутне,
певати о светлости окрњеног месеца
на којем леопард ждере своју мајку,
певати о валовима мора што су на нашу обалу
избацили неман-леопарда са птичијим
крилима која погони ветар са
четири стране света,
певати о тигру мрака и младог месеца
којем из чељусти бежи дете
и преображава се у њега,
певати о пет красних тигрова што чувају
средиште и стране света,
певати о женама које милује шапа
медведа-отмичара што Артемиду
прати по месечини,
певати о исцелитељској моћи медведа
што додиром лечи од главобоље,
певати о малим народима што се заклинју
седећи на медведовој лобањи:
Нека нас прождре ако смо криви,
певати о пчелињем меду којег, лажући
у плесу, медвед враћа трутовима,
певати о сазвежђу Велики Медвед које се
срушило у детињству
па од тада опевам опевани свет.

НЕОРА

Ни киша, ни сунце.
Та светлост ме опија.
Све је пред очима, а далеко.
Зато је рад у башти најбољи.
Мајка цимне двапут ашов у дубину
и преврне глатку сису земље.
Није свака киша за сејање.
Ако стално пада - неора.
Она мало гушћа од росуље - та!
Чим се сушне двориште пропева.
И сви причају да је најлепше
кад отац и мајка раде заједно.
Тад је живот јак.
А кромпир брзо процвета.
Ја скупљам златице
и највећу стављам на врх прста
- да полети!

ПЕСМА ИЗА БРДА

Мајка је најлепша
у дворишту крај бунара.
Капи се проспу из ведрa
и дођу за њом у кућу.
Над столом - дога.
Од једне шаре справља се супа.
Покрај чиније - још две дугине боје:
Румено печење и чокањ!
Отац недељом чисти пиштољ,
синоћ је био на пиру.
Мирише весеље из опрљене цеви.
Неко ће лупнути о прозор
и брзо нестати.
Тад ми се јавља глас.
Са залогајем у грлу одлазим у воћњак.
Рано ме цвеће надахњује
на разговор с непознатим.
Све траје док не утихне песма иза брда.
Тад целу кућу оборе снови
и кроз мали век
лизну позиви на живот.

КРУШНА МРВА

Крај бунара мати
меси хлеб из ничег.
Лепе руке гњече
невидљиво тесто.
Тек када нам гладна
срца ужагре,
крушна се мрва види.
Иза планине,
с тек покривене куће,
висок у зору долази
отац и пева.
За појасем
цев пиштоља испарава.
На грудима прекрштене
две кошуље беле.
На рамену сломљен ражањ
с пола печенице.
Промукао ћаћа зари.
Матер склања
пун чокањ у сенку,
и на светлу,
крај хладног печења,
сече вруће шните.

Отац зорли спава.
Изнад гаја севне муња
и преврне у устима
слатке залогаје.

ПРОМЕНА

Устати зором
и поћи на реку у измаглици.
Колико год да трљаш очи
свет је све чаробнији.
Још ако нешто из шипражја гукне!
Али није тако кад се враћаш.
Људи подне траће будзашто.
Глава и новчаница - исто.
Да ме отац не тргне за руку
ко зна где бих завршио.
Поново стигнемо на реку.
У сумрак она мазно испарава.
А отац го рони ли рони.
Избије узводно и викне.

СВЕТЛОСТ И ЗВУЦИ

У пролећна поднева
светлост је најчистија
на јајету које кокош
снесе крај бунара.
Можеш на њему да се огледаш,
а нос некако велики.
Слику поправиш над водом у чатрњи.
Преко су врбак и планина у сунцу.
Треба ми бар брзина звука
да све што видим и опипам.
У јулу река пуна купача.
Цика ме најежи као стара музика.
И даје снагу да пливам.
Левом па десном - мршав преко воде.
Из вира ноћу изађе сом
и попасе ливаду.

МАЈКА

Сине,
изађи на терасу
и прислушај
разговор тица:
То наиђе!

Ја се извињавам,
ја морам слушати,
сине.

ИДИЛА

Не светле пенхери
босанских кабареа,
не цијучу вратанца крчмица.

Нестале су сестре чарапуше,
стрип-цурице,
убојити пролетери:
каубоји и тарзани.
Нису ни у Немачкој.

Ишчилила килограмска љубав.

Прште ћорци и чокањи,
сева чакија побратима,
стегла магла росуља.

Сад низ пуне друмове
бабо ћаћу,
ћаћа бабу
преслишава где је погрешно.

Ж А Б А Р

1

Има речи
које нису само речи.
Рећи *жабар* моме оцу,
у крају где јата
риба цветају
као сазвежђа на земљи,
значило је убити га
у срцу,
натерати бруку
у нос
као олују с планине
у цваст.

2

Боље је да
опсујеш најмилије,
па и живе
у мртве пресвучеш:
отац ће узвратити
трипут,
псовкама долити сунце и
- ником ништа.
Али
јеси ли га назвао
жабарем
или чуо да је неко
негде
једном
изустио ту жалосну реч
па је ти пренео,
није ти било станка
на земљи.

Због те речи,
 ако би је и у сну изговорио,
 отац би се потукао
 и са самим собом:
 Једном је бубнуо брбљивог Јанка
 који је завирујући женама
 под сукњу
 викнуо *жабар*
 оцу на бициклу;
 други пут ћудљивог Мехмеда
 што је у поноћ,
 у дну баште,
 мислећи да је отац,
 пијаног Момчила,
 давио;
 некоћ и веселог Рајка
 (*Шта оно вири из младог месеца?*):
 овај погледао
 па зубе скупљао
 у трави.

Од Гомјенице до Саничана
 осипа се летњи сумрак
 сребром младих шарана
 што искачу из воде
 као жива надахнућа
 у потрази за границом светова.
 Преко мора и долина
 светски жабари
 довукли од прућа корпе
 с поклопцима.
 Отац узео стотину и
 - ето стоваришта од дворишта.
 Како коју напуни жабама,
 сутрадан кркет путује у Рим.
 Наша је кућа осветала
 рујем жабље певаније.
 Ругала се и луда Дуда.

А лов на жабе - овако:
 Крене се лети
 касно ноћу
 до бара сред шума.
 Около виркају виле
 и цурка месечев кљун.
 Крекеће *велико количество жаба*.
 Хорови се разлежу
 под земљом до неба.
 На обали отац пали
 карбитушу лампу
 и приноси води.
 Кружницом пламена захваћен
 свемир звучних мехурова
 утихне нагло
 и жабе буљаво блену у њ.
 Отац узима,
 као крофне са тацне,
 једну по једну:
 травњачу,
 времењачу,
 онда бабурачу,
 па једну без имена.
 Бере у корпу
 колико му драго.

Очева светлост
 већа је на води
 кад месец
 зађе за облак
 што личи на жапца.
 Вечност тукне
 на дечји страх
 и све је најезено
 као однекуд
 састављен сан
 из којег удишем чудо.
 Кади ме такав час.

Кад год извади
жабу из воде
отац мало истури
па помери
лево-десно
доњу вилицу.
Мокром руком дотакне
и нос.
Задовољан шмркне.
Заборави сина што трепери
као локвањ
на малом таласу.

Никад
не додирнух
бели стомак жабе.
Само сам се дивио
очевој вољи.
На ручковима недељом,
уз јањетину и ракију,
пригледао сам му велике шаке
без палца на левој:
одрезала машина у августу,
у дворишту под жалосном врбом,
у ритуалу око нове каце
кад се сваки прави мајстор
занесе као песник у језику
и заборави да је
од крви и меса
све док се на тлу,
поред ногу,
не закопрца
тек одсечен прст,
у пиљевини.

Посао са жабама био и прошао,
а отац се на асфалту
у Ракелићима,
павши с мотора,
са животом растао.
Многи је комшија на сахрани
на врху језика
заустио ону опасну реч.
Она би се с јабучицом у грлу
попела до ризика да ћу је
и неизговорену
препознати у очима.
Тако се за сва времена
закочила између
гласа и вида.

Италија и даље једе жабе.
А дух мога оца
који никад не окуси
зелени батак
диригује невидљивом хору
што се понекад чује
после кише.
Тад рибари збацују
врбе с леђа,
а песма чешља
дете у чамцу.

Нека цватају
жабе у ноћима
и нека њихов занос
са лавезом далеких паса
разлеже се по крајишким
долама и брдима,
у пустим сновима и душама,
под облацима и звездама,
на овоме свету што јесте и није,
што долази и пролази
као петељке на гранама,
и тек понекад,
у изабраном дану,
укаже се
у једној јединој речи,
заустави у грлу,
позлати и венча
с песмом над песмама.

КАЦА

То је требало гледати:
Кад отац прави кацу
под жалосном врбом у Гомјеници!
Прво се дуга, с ексером са стране,
забије у земљу.
Затим се веже канап
уз који се полажу друге.
Ја сам у царству
које опасује сува храстовина.
Свет се лелуја,
а моје је да дугу, ако клизне,
вратим хитро уз шпагу.
Чујем ли изнад реке јато чавки
- не смем подићи главу.
Чим се споји кула од карата
отац одока спусти обруч
- па где се заустави.
Спрам те мере праве се нови.
Трбух нитне положи се
у јамицу наковња,
а пробушени крајеви обруча
спојени натакну на њу.
Голим рукама обруч се не држи
док се чекићем туче.
Бар стару чарапу на длан!

О, што је лепо слушати звуку
и гледати оца како левом

руком окреће обруч,
а десном размекшава му обод!
Тад не отпоздравља комшији на коњу.
Уловим му занесено лице
и клиснем у кућу да читам.
Над књигом мезим шљиве из чаше
у коју могу стати три.
Заборавим оца
док обла кацу као оборену звер.
Али се вратим,
завирим у њу и - викнем.
Глас се распе на север и југ.
Тако оцу дам вољу да утори.
Песник каже овако:
Дуплом тестерицом величине шаке,
чији су зубићи размакнути
за дебљину малог прста,
клечећи дуби жлеб за дно.
У кружну бразду ставља
тесто па суви рогоз.
Дно се у комадима углављује
у мало разлабављену кацу.
Кад легне - песма.
Удри по обручевима.
У отворену флашу пива,
гле, увлачи се стршљен.
Једном је жалцем оца у уста
баш кад је навио боцу
па усна букнула трипут.
Ветар из крошње хладио усну,
а лишће падало на дно.

Сад отац кацу помера до бунара
и тапше са стране.
Ја сипам воду до врха
да лепотица набрекне до јутра.
И ни једна кап

за цео живот не исцури.
Са прозора мајка опет
приговара да и овај посао
погођен је будућашто.
Скупљам талашику
и знам очев одговор.

ПОКРИВАЊЕ КУЋЕ

У веселој вреви, из руке у руку,
таласа у вис препечени цријеп,
на очевид неба и земље подиже се ново шљеме,
тек одсјечена љескова на врху куће грана
окићена пешкирима и кошуљама зарним,
на кровном рогу под облаком раскорачен
отац-викало вијори са даровима,
и ракија-мајка дигнута у свод:
о, поткозарски шљивици
у литрењачама са комушом!

Кад Драже викне – цио крај затиша.

"Ој, комшије, кумови и пријатељи,
чујте и почујте,
ево га Митар Шиљег из Гомјенице
покрива свој дом,
помог'о му Господ Бог,
родила пшеница бјелица
и ситна дјечица..."

Топи се грло у подневном сунцу,
сиротињска стижу уздарја драга:
печено прасе пентра се у небеса,
киштра пиве – и она искошена плови на греде,
везени рупци – крила паганских чуда,

берићет слијеће на кућу.

"Ево Момчило Бањац из Орловаче
донио пешкир од седам метара,
краја му нема..."

А убрус – ни до лакта.

" Тривун Турудија из Балтиних Бара
три кошуље златом извезене
на дар комши своме..."

А оно – кошуљица бијела.

Мравиња свијет око нових дувара,
дјеца се јагме са старијима ко ће веће
жуљеве на длановима излињати,
смијех прекрива мили бол,
дупла се и троји терет из шаке у шаку,
бабе се мијешају са цурама:
крезубо око младо засвјетлуца.

*...Јаој, моја шездесет и која,
нит' и' бројим нит' се млађе бојим...*

Из Бецнеровог гаја –
два врана гаврана надлијећу чудесо,
са сувог храстовог шиљка трећи
извиђа на једно па на друго око,
зракне и копцу кљун
у елипси над рајским предјелом,
у даљини пада поток
на расклимани млински точак,
гле, жабица на мокром шкрљку!
Јате се легенде и скаске,

облачићи над Козаром пролазе кроз
зарђалу гвоздену карику – траг потопа
на врху Мачковог камена уз који негда
бијаше везано бродовље на мору,
нечије дијете босо трчи преко стрњике,
бриде табани у зују пчела из Хамзиног тука,
голуби-гаћани мјеркају догађај.

"Чујте и почујете,
ево Маркан Бундало
донио шпорет из далеке Њемачке..."

Кад тамо – а оно решо са двије мале рингле.

Кресне *дуга деветка*,
за њом јачи *парабелум*,
онда – и *нешто* слабије:
ово је пиштољ-плашљивац
– препознаје неко –
куц-пуц, куц-пуц: ено га прикива даску!
Охо-хооо, чује се одасвуд, ихи-хиии,
купе дјеца вруће ча'уре.

*...Пушка моја и у њојзи меци,
то су моји у години свеци...*

Штрецају срца, надимљу се прса,
женска мушкој, ова руци до себе,
без престанка цријеп за цријепом додаје,
мућка се плетенка томашичке шљивовице:
да ли брља, ја ли препеченица,
није важно, нек' је има, нек' се двоји,
нека расте и вазноси на кров,
на сунце, за срећу.

"Ево Милева Кеџман из Јутрогоште,
на радост свима,
донијела три туке печене..."

Кад оно– пиле из живице.

*...У мог драгог ливада на гласу,
све до подне кокоши попасу...*

И док си трепнуо, кућа покривена:
мирују *фијат* из Усораца и *мечка* из Берлина,
приљубили стаклене њушке
фићо из Стратињске и *пежо* из Париза,
моторчина *хорекс* и моторић *томос*
обостранце наслоњени на орах,
ај, с бицикла спаде ланац:
неко са њ скочи па право у промају прозора
да објеси чутуру о летву над главом,
зулуфе, ено, пустило ничије копиле.

*...Мала моја, бркови ти црни,
де и' мало к'о баја заврни...*

Хиљаде чавки прелијеће гај
– нечији на јесен сватови!
Ори се сликама рујни комад постојбине,
рјечица Јасеновача гуди у планини,
налакћен на лотре
не испушта ракију збуњени Нијемац,
намашћених трепавица лица флашу
и германска суђеница из Сводне.
викало за мало да падне – силази кракат,
с кољена чисти траг цигле,
газда му нешто на уво шушори,
бљесну зуби – једног нема!

*...Кућо моја багремова прућа,
попиће те баја до сванућа...*

У лијеву страну кваса старо козарско коло:
хватају се раширене у укрштај руке,
отац првачи, кум и кума полагају:
она, грлата, трепери, додаје к'о мушко,
узрио у пићу, узвраћа домаћинов брат,
уза њ викалов пријашин из Омарске,
виђај ђеда! – проклецава момачка кољена,
гега у шеширу Шара Штрбац
што и на сахранама за пуним столом запјева,
шарени звуци стопљени у једно,
из мутног заметка кола –
све бистрији и бистрији ројеви ријечи,
ускачу Ољача и Дрљача,
за њима к'о вјетар Јелача, Срнача и Сувача,
тискају се Пувача, Ребрача и Кувача,
не дају се задихани Ујача и Гарача,
тече лијек завичаја,
расте медна пјеванија,
лизне голи живот к'о поскок на јари.

*...Пала магла преко Костајнице,
а ведрина изнад Добрљина...*

Коло брза и памет преузима,
гласови сложени к'о датуми у календару,
старац-сагрма из Марићке отмјено се ачи,
гледа га штуцовани брчић из Брекиње,
сви измијењени у лицу –
са судбинским "ој" око ушију,
подигнути на вјешала пјевачке нирване:
нема смрти без суђена дана.

*...Нема кола до мене сокола,
ни играња до мога пјевања...*

А пјесник на Палежу ономад рече:
Неколико дјевојака сучелице коловођама,
запјевима са усамљеног плетива,
са бистрог перила,
са јастука несанице,
прожмарају коло мутним љубавним трепетом.

*...Тијо пјевам, тијо се увијам,
тијо драгог у срце убијам...*

Ни малтер у ципелама,
ни муње са Сане,
ни пашчад на јапији,
ништа не разгони ојкачу,
дуго се мијеси коло,
нема силе да пјесма умине:
сјемењача, корјењача,
калемача, матерњача...

*...Пјевај, мала, уста ти отпала
кад си мени бараби допала...*

Дишу столови пуни пите и печења,
испаравају љеваче, ковртуше, савијаче,
мријесте се гужваре и звркуше,
посестриме-гибанице пухћу,
од колског бруја чокањима расту крилца,
зинула да пјева из Црне Долине
и пресећа глава с јабуком у зубима,
над њом ратник из Стригове без ноге се крсти,
округласти колачићи и кифлице с мармеладом
у ињу шећера шурују,

паприка-рога чека незасита уста,
напињу се затворене плéте жестине:
девет језика шишти стара шљивовица,
излизана од весеља пљòска
– и она би да полети!

*...Уста моја од ува до ува,
ко ће вама намјесити крува...*

Курúза са три коре – тиња,
горди се злаћани кајмак,
меки сиреви за ћапћање спремни,
мирише од зимус туршија-царица у бојама дуге,
о, женске руке, шта ли не спремисте све,
умршен купус-рибанац кипи у чинији,
на сриједи стола угуљена погача – начета,
у малом земљотресу пуне гајбе под столом цвокоћу,
јагњетина убрана са миљаковачких пропланака
врела у тањирима лебди,
со и сирће вребају слатки залогај,
удесно пљòште се торте са преливом сирупа,
сунчевином заливена салата у бокору,
бијели лук – црни, папричица љута,
све наново цвјета, рађа,
све окрилаћује – с колом да се у висине вине!

*...Стани, коло, краву ти нану,
запе шешир о шљивову грану...*

Пљусак из ведре неба убацује столове
и грају у празне зидине:
пази, сејо, да жлица не спа'не,
придржи, брале, квргушу,
не дај, сине, да ракија лине!
Сви под драги кров:

снајица снаши тобож кашљући с рамена склања
невидљиву длаку: ајој, сестро мила,
сад и сува грла наздрављају,
цакле зенице у простору без времена,
ту пијуцка Милка Расавчанка,
пријашин из Буснова зубима к'о кљешта
отвара зелену флашу пиве
и треска пјену између ногу:
"Ево ти, ја га осунати" – па до дна искапи спас,
бленто ћапи парче из тепсије
па га зали туђом мученицом,
сит гладном не вјерује,
засубице расту к'о шобот леда по крову.

*...Купус, кромпир и врућа сланина,
од то троје нема огризина...*

Дјеца наново рођена
(и она из дубичког збјега – којих нема),
анђеоски ћарлијају, прсте облизују,
свако сваком на аскурђела личи,
бијесни преци кроте се у печеници,
јело је воћекā најбољи еглен,
снаше врцају, мајке тихују,
додајдер виљушку, нема је,
ето је крај ноге, пала је!

*...Дај ракије, попиће је брко,
макар брко од ракије црк'о...*

Викало и двојица из Чиркин-поља
– још испод стреје,
ћулају ледену крупу величине ораја,
не да им се од пјеваније растати.

*...Мој колега, до мене си први,
своје ћу ти натоцити крви...*

Жагри соба,
иконе на зиду без малтера бану па нестану,
грешне се душе комешају,
дувански дим жмара по огрисцима
и костима на столу и околу,
пјесма ће у том тужна-радосна,
из грла Дражиног промуклог:
и горкача и медвача,
и свјетлача и мракача,
и посњача и масњача,
и блатњача и небњача,
и звјездача и крстача.

*...Кад ја умрем и кад ме понесу,
реци, мила, да си моја била...*

Пуче ведрина:
наново коло кади свјежи дом,
у бијелим панталама фрајлински се ритне
виждрача Перса из Дортмунда,
браћа Југовићи из Буснова
пјетловски застружу ногом
па низ брчину намигну гузатој Стаки из Кнежице,
она вихором из сукње занесе и лијево и десно,
сваки јој покрет бедевјски силан и лијеп,
нема стида ни чекања,
сви поносни и важни, једини и јединцати,
као љута бољка размота се коло
у змијолики рукопис тијела.

*...Ој, барабо, ко ти кућу чува,
вјетар дува па ми кућу чува....*

А пјесник са Палежа каже:
Покрети се клижу
као на зејтину у зглобовима,
подлактице се траже и налазе са дојкама,
дјевојке и младе удовице
заостају лијевом ногом
па се као тобож с тога искошавају
мушкарцима иза себе –
као да им се подмјештају.

*...Види ти се по очима, мала,
да се не би пуно отимала...*

Пјеванија растјерује демоне из села,
блађи у срцу и цвјета долином у брда,
муње-свјетлице учворене зâре
у крошњама са пристиглим јабукама,
однекуд поведе Стојан из Ракелића:

*...Мала моја кад проквоца твоја,
ој, дјевојко, дагај душо моја...*

Посувраћених очију, одлутао богзна куд,
у гиздавом окрету узвраћа Љубан из Јеловца:

*...насади је на два јаја моја,
ој, дјевојка, драгај душо моја...*

Биће нове дјецe,
вреле супе и живота,
биће шећера и соли, прољећа и зиме,
биће радосница и љутица сузâ,
и одлазака у свијет биће
и повратака у Приједор биће.

*...Ситно пјевам, далеко се чује,
има л' ико да ми се радује...*

Капају звијезђа с окићеног оца,
с рамена висе рупци и кошуље,
на ражњу – глава и реп крмчета,
један чаром извезни цвијет на пешкиру,
изгарављен, скрива врелу цијев за каишем.

*...Нешто чича згуњгур'о у гуњу,
пиштољчину к'о божјију муњу...*

Под младим мјесецом,
без игдје икога свога,
викало – сад већ са онога свијета,
кукурикне као ороз,
лане к'о пас
и рикне као ба̋к.
Занијеми дб, зора се спусти
и живот из камена крене.

*...Биће свега само наске неће,
ко ће са мноm, нека одма' креће...*

Сном начета лица љубе се и разилазе,
отац и двојица (и један са стране што учи)
сучу преостало пламење ојкаче.
Троглаво грло у нирвани тепа.

*...Ево дође да запјевам вође,
код овога дома поштенога,
ево сада па јопе' некада,
ој, дјевојко, драгај душо моја!*

ЗВОНА РИМЕ

НЕДЕЉА

Облачи се лично отац, на свадбу ће - да запева.
Мати скаче, хеп пришива, марамицу меко свија.
Ћаћа виче: Брже, брже, десна, лева, десна, лева!
Мајка кончић црн удева ко питома кућна лија.

Све трепери, кућа дише: Ој, отац се на пир спрема!
Греда шапће, димњак жмирка, у авлији пас се чешка.
- Додај пиштољ, црна жено, за ципеле где је крема?
Поцупкује Равијојла, у покрету сва се мрешка.

Кад се снабде свим што треба, отац засја сав у лицу.
У комаду шпигла гледа да л се длака брка дигла.
Ако јесте: Дај маказе да мандркнем издајницу!

Све у реду. Трк на свадбу. Чека плећка, пива кригла.
Мати стоји ко стожина насред куће у смирају.
С пода диже ситну длаку и стеже у загрљају.

а мајци што оста, ти, Боже, помози!

ПЕВАНИЈА

Са пира се зором враћају певачи,
пред кућом једнога још се дуговлачи.

Свуд около тихо, спава Србадија,
али ћаћа мора своје да искија.

На кући се треском отварају врата:
Диж' се, црна жено, ево теби јата!

Суђеница искри пробуђена с ногу:
Добро дошли јутрос, хвала драгом Богу!

И већ крчка кава за пијана уста:
за незване госте мати стопут уста.

У уморној песми забеле се зуби,
ту и матер пева или ћаћа - уби.

А ако би, бледа, занемела, јадна,
разби ћаћа лустер у триста комада.

И деца кроз прозор у снег - бежи, боси,

С ПРАГА

Сувомразица и пар гавранова
на врху храста без икаквог листа.
Тек грактај један над пределом снова!

Крај бунара звек чија канта блиста.
А из мајке дах док извлачи воду:
Проспе се и кап - њена суза чиста.

Изнад куће дим свија се у ролну.
Притиснуо брег с ону страну пута.
Комшија с прага носи душу бону.

Крајина је то учарана, пуста...
Кад ли ено сад неко отуд пева!?
И моја се ту отварају уста.

Прхнуо је пар у среди поднева.

КРАЈИНА

Пропеваћу, зар? А прошао је збег
ко у тешком сну. И Крајина тожи.
Низ брда и доље попануо снег.

Крајишки је дан незамислив, дужи.
Ту луњају вук и ован заједно.
Већ се топи смет, моја душа јужи.

Запеваћу: ој - ма и не прогледо,
јер што видим сад боље да не видим:
Крај пусте куће манито говедо,

скуњен Шаров пас ко да ме се стиди,
украј мртав ђед и поломљен му штап,
над шумом небо гуши се, ја бридим,

сузно је вече прогорео уштап.
Тица Банија гукну преко свода,
а Лика срна за облак одлута,

медвед Кордун бди из сазвежђа свога.
О, да је срце велико као хин
не би се њиме настанити могла

туга којом ме у зору буди Книн
- жртвено јагње љубљено од Бога.
Пропевао сам, да, као прави син,

то је аманет и моја залога.
Јер што шане смрт, а запише рука,
само је мајка светија од тога.

А уз хоризонт - сестра Бања Лука!
ОЧЕВИ МОТОРИ

У Босанском Новом, ономад, царина:
отац купи мотор - здрава олупина.

Из Немачке: *Хорех*, црне боје справа,
приколица уз њу - у брзини страва!

Брекће к'о два змаја, вуче на врх брда,
отац низ богазе у даљину врда.

Иловача жута точкове овија
док отац *Хорехом* звучни зид пробија.

Пасти са мотора - па то није греда,
али томе отац не да се и не да.

На збору, крај цркве, пијаних трепуша,
на мотору отац слалом кроз гај куша.

Свет у чуду гледа где се смиче храшће,
а таман помислиш: ударио, пашће.

Једном покрај куће мину стара кајла,

пројури к'о метак - пукла ручна сајла!

Како заустави, питај драгог Бога,
кад пред вече ето кући читавога!

Хорех оде другом, замени га *Ило*,
марка какве нигде у крају не било.

Па слаломи опет, скокови и чуда,
оста глава жива, весела и луда.

А и овај точак, како му већ дође,
оде низ друмове, у рђано гвожђе.

За кућне потребе, сад већ смирен, јао,
отац купи *Томос* - посла га сам ђаво.

На том моторчићу, кунем ти судбину,
запео ивичњак и - отац погину.

НА СВЕТОГ ИЛИЈУ

Ено се к'о ћаћа шепури на збору,
распирује ватру са ражњем у волу.

Вруће месо кида већ оран за тучу,
весели у колу ојкачи јаучу.

Литрењача уста залива одозго,
шљивовица пуста зацариће мозгом.

Погледајдер очи: ускомешан мутљаг,
вилен преза коме да исече бураг.

У гају, под храстом, је л' застала снаша,
међу ноге лети испијена флаша.

Ако ико ишта приговори лоли:
двојица су већ се ножима изболи.

Илиндан загрми преко колске песме,
обрисати крвцу нико ником не сме.

Међу њима, клецајући, да ли сан је или јава,
коло игра тужног лика прерушени Свети Сава.

Изненада – плусак ледан, отвори се земља плава,
развеза се живо коло, за брег зађе Свети Сава.

ДАВОРИЈА

"И пре смрти бивам мртав..."
Сава Њемањић

У храшћу се поткозарском разбожени народ тиска:
зборованье, певанија, шљивовица, туча, вриска.

Из прикрајка, из бујади, где земљице душа спава,
све посматра нетремице прикривени Свети Сава.

Снаша врцне, комшо лане, севне пиштољ са три метка,
на виждрачу пајто акне и подригне п'јана тетка.

С омаглице на обали, где се млади рајска трава:
зажарених трепавица у молитви Свети Сава.

Светогрђе (аој, сунце) подивљалог рода липти,
бес избија из кукова, газом колска песма кипти.

Из шљивика, иза штале, где вавољи лепа крава,
мотри коло нерођени у сузама Свети Сава.

Коло попут змије шара, тло се тресе у прашини:
полудела даворија, запенили пријашини!

ТАЈНИ ДАХ

По крову старе куће сипи снег.
Сам ми се Господ тиме казује,
јер кроза њ сам и онај нежни брег

у даљини што прима пахуље.
И гранчица сам, ту, на прозору,
обељена скроз - па надахњује.

О, да ли ћу сам чекати зору
у белини тој што најављује
један нови сан у мом обзору

чији тајни дах већ успављује?

УНАТРАЖАК

Далеки преци, њине сени,
и оно мало на трпези
хлеба и вина налик мези,
предели лепи, пустошени.

Руже што горе: рат до рата,
шапа одозго по тлу хара,
столеће као сукњу пара
трагични галоп златног ата.

Појмо у плачу, до небеса,
ево нам деца гроба траже
и призивају сто чудеса

на капијама мртве страже.
Преци у магли: звирка зрачак
сунашца белог, унатражак.

ЋИЛИМ-НЕБО

Врели катран, пресе, ваљци - завичајна ренесанса,
пола куће, цврчи трава: тако хоће инжењери,
шиба цеста, шуште паре: заиграјмо преферанса
- та морају лудовати у бараци пролетери!

Смртни дани, апсурд раја, уштројени протестанти,
ћилим-небо над пољупцем, стручак цвећа у бензину,
на ђубришту сиротиња, за шалтером интриганти,
Карењина кува чорбу, Петруњела у казину.

Нигде моћних витамина, идеала ни за лека,
сува ребра, очи дрежде, трбух кичму облизује,
Божја рука дотиче ме у молитви издалека,
ћаћа пијан, матер сузи, муња тајну исписује.

БОЖЈИ БАНКЕТ

Било лето, био живот: низа гроце клизи шљџва,
чарапуши у пролазу испод сукње нешто свира:
сиротан се на бостану наместио па призива,
бициклиста стиже отац, склањајте се да паркира!

На небу се слике слажу, душу љубе Божја уста,
анђеоска пљушти милост на кошчице, на телеса,
располућен облак дише: вазноси ме сила пуста,
зрака сунца попут конца пришива ме уз небеса.

На земљици, пред дућаном, намигују барабџни:
сваки цевчи своју росу из чокања од пет пара,
провинцијска царевина успомене своје слини.

О, ракијо, хигерушо, ти којом се живот чара,
не дај да се Божји банкет испретура у вртаче,
не дај своду да се спусти и пригњечи посматраче.

У ДРЖАВИ ГИЗДАВ РАСКОЛ

Ноћни пазар, лажна роба, лопуже и карневали,
потоп вести, кич, макљажа, курве, терор, солдатеска,
кикот раје, зеленаши, народи се узмували,
концерт-свирке, паразити и честитке из Унеска.

Опружам се у нехају, голотрбу милким децу,
шљапајући улицама на живот се обрушавам,
бабице и породиље марширају ка месецу,
но, не марим, добро ми је - на јастуку јаве књавам.

Цркле светле узданице, изгорели календари,
ћумур кисне пред шупама - ваздух суши радијатор,
у држави гиздав раскол - тумаче га опсенари,
а ја зарад мира свога постах чисти провокатор.

ПОД ЧАДРОМ

Ено орла, ево пушке! Ено брата, ево дима!
О, мајчице, створитељко сладоледа и барута,
реци, мама, ко то брља, под чадором шта не штима?
Ево вина, реденика! Ено чизме и пршута!

Јањичарско вижле цичи, препливава дуплу Саву.
Коњичка се морнарица утрпава у тенкове.
Мармелада прокувала - малтерише брат ми главу:
из шињела краде тугу, ватру, фарсу и лекове.

Неки трабант - плунут ћаћа - обезнањен глас свој диже:
Похаро сам пола среза, нема силе да ме шутне!
Он ће химну да отплаче, брљотине да полиже,
ордење ће да претопи, под хигеру нож да тутне.

ПРИБОР ЗА НЕСРЕЋУ

Масне паре, црни нокти, бургијаши и брабоњци,
беле љубе, златне кјове, мирнодопско једно: Аман!
Пасје месо и сурутка, бакар-звона и прапорци,
смртовнице и скалпели - за несрећу прибор таман.

Које време сликам, баја? Какву чиним керефеку?
Шта ти мислиш, крвопијо, да л и мене жмарци једу
када справљам леден-песму за интимну апотеку?
Између нас вучем црту: Хитро додај школску креду!

Њушка ми је сасвим чиста, ево, видиш како пева.
Време крчи, гонг удара, са катанца капље рђа,
лице бледо као виме, у утроби Господ сева:
Погледај ме, окади се, не плаши се светогрђа!

ТИ, АЛАРМНИ УРЕЂАЈУ

О, репризе свакодневне низ калдрме кад мандрљам
и набијам кондицију за сутрашње опет ништа,
кад из главе испарава ђаво маште и кад срљам
у тугу и лавиринте опеваног чистилишта.

Цврчи данак, тигањ скаче: кувари се узмували,
ветар брашно развејава, сузне очи месе тесто,
у балканскоме казану шефови су ускували
мућак-јаја стара, оче, годиница пуних петсто.

О, дангубе и мамлази, о, власници помрчина,
ти, алармни уређају што на додир певаш химну,
о, ледене представнице изумрлих језичина,
ја, господар писмености, развејавам маску димну.

РАЧУН

Драга моја постојбино, уплашено копрц-јаре,
за спас твоје лабрњице ја списаћу силне паре,
вождов свитњак и брабоњке, крштеницу и магаре,
основаћу и институт Политичке игре старе.

Светску штампу окитићу јоргованом и уштипком,
почастити мрског врага комовицом са урликом:
Нек се сладе држављани, нек ликују језик-браћа,
о рачуну брину Савез, Штаб, Секција, лично Таћа.

Од једног до другога
само корак, забога!

ГЕНИЈЕ

Тог генија требаће
чувати за недаће.

Ову луду, побогу,
згазити к'о стоногу.

Генија ти припази
да тајну не исплази.

Од будале хватај штос:
биће триста од јутрос.

Титрај јајца генију,
извућићеш премију.

Очице ти испале,
клони се те будале.

С генијем покажи се
- па то данас тражи се.

Удомити којега?
Чија слава довека?

СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ

С Афродите пао малтер, керче куња иза крста,
ни Аполон нема главу, богу фале четри прста.

Подлокана чучи црква, иза школе вири флаша,
разбијено сто прозора, накресана три бирташа.

Месни бећар плази језик, општинари крију плату,
на отпаду сиротиња: има лајсни на отплату!

Литургијска лети грудва из онога златног века.
Мичи око: Опомена! Може главу да уцмека.

Које ли је ово место? Бог га спусти са небеса!
Што га нису окречили после ратног урнебеса?

Објашњења нека стоје: Ко ће коме да верује?
У Мушицком куца Бранко, а векови хује, хује...

СЛУЧАЈ

Траг је на снегу донео ми жал.
Стигао неко журно ал касно.
О, изнад крова пурпуран је вал!

Паде на пружен језик ми сласно
пахуља једна: цео случај с њом.
Трепавице се склопише гласно.

У невреме - да - севну мали гром.

ЦВАСТ

I

Метеш ме као прашину са звезда
и вејеш кроз ноћ, у далеке снове:
будим се убран са гране Божове
где жари се цваст сонетних сазвежђа.

Ту за ме има још довољно места
да риме златим, дахом, сасвим нове,
у погледу твом, а у којем плове
лунине мене у тајни одблеска.

Љубави моја, у чар се отварам:
Пролећно сунце у грању се мрести,
но у јесен већ ја лето обарам

и снег се топи, гле, од те прелести.
Време је ништа, стих - брзина ултра,
али сачувај замахе за сутра.

II

Али сачувај замахе за сутра:
Бануће светлост иза шкрипе ноћи,
и цело поље што у меду плута
одлепиће се и од земље поћи

у сунчев ћилим, над гајем, у зени,
у далек напев, у време без года,
у брују сфера кад бол озелени
у дану што се откида од свода.

Таквим се складом кити Јеванђеље,
чаробан утук на све што написах,
пара детињства у цвету недеље,

сестриних руку око срца стисак.
И зато велим, плав у крошњи дуда:
Рано је завек опајати јутра.

III

Рано је завек опајати јутра
и с тугом белу газити годину
мислећи да све на пола је пута
у тартањ пало, у луду нигдину.

Магла у долу, и луг сав завијен
у чемерни клик злослутница тица:
Зар ме је и то походило диљем?
Или ми је крв била несаница?

Ах, општа места, о, лирико пуста,
у сонету мом и вас грли кутак
у ком се рођен порађа раснутак

љубавног пева, уз руб апсолута,
где појцу врлом, који тобож не зна,
има и дана кад све није бездан.

IV

Има и дана кад све није бездан,
кад се милина планинама мери:
Крајина моја - онако с вечери,
кад груне коло ко предивна немам

и севне пуцањ у завету древан,
а душа јечи, грлата, трепери,
па ракијски миг што нирвану мери,
и дечак невин за погибелъ спреман.

Детињство шарно у венац ти еклам,
ево и скидам капицу са жира
да звизнем ветру, чију нарав имам,

да косу твоју замрси из хира
и певне тихо, мазећи те, сневан:
Ја сам ти опет пристигао незван.

V

Ја сам ти опет пристигао незван
у јутро што се ко балада рони,
љубави цела, главу ми наслони
на невидљив слап што се вије нежан.

Ал - трепти око, жига раме: глежањ,
лево па десно уво ничим звони!
Твоје слутње, да, из млечне искони
дамарају мном као снова свежањ.

Ништа то није, то су миле гајде,
најлепше силе озона у рају:
такни ме, створи, у музику, хајде,

моје се струне догом разгарају.
Све ми се нешто по бескрају лута,
а, као, нисам надахнута мустра.

VI

A, као, нисам надахнута мустра
и тобож све је од обичног кова,
све ово што се порађа изнова
у глави која недођијом плута.

Ово је, видим, раскрсница пута
на којој дрежди чељаде из снова
и гледа куд би, крај којих плотова,
скоком у царство вечно да одлута.

На страну шала - неће бити тако,
сонет је печат и исправа путна
свакоме ко се уљуди, дакако,

и читуцне га барем два-три пута,
јер, не греши и не варај се, брајко,
бехар је цвао дубоко унутра.

VII

Бехар је цвао дубоко унутра,
у срцу где се пепелила туга,
где речи беху наплавине чуда
у акростиху који сложи судба.

Име Марија (коју Господ воли)
дато на кушњу у сонетном витлу:
рам за молитву када демон сколи
напуклу душу у гресима ситу.

Само јуродив могао је језик
развијати тајну видовитог дара
у Богу што се пресицао велик

у мене ситног и смешнога раба.
Марија - име: Ојужени нектар
аортом што се пени као пехар.

VIII

Аортом што се пени као пехар
ниче ми биље и лечи у хују:
Промиче селен, за њим цео шевар,
ено га бурјан обгрлио дуњу.

Рузмарин, нана, па вилина коса,
стидак и рута, метвица и клека,
божур са јовом, и винова лоза,
горун и лала, семе из дулека.

Видарски списак: круг се њиме тече,
завичај куња у кобној мирноћи,
уз реку Сану пуже младо вече,

храшће дозива јеле у самоћи,
а брезе беле смолом зене крече:
Лепо је кад се гледамо у очи.

IX

Лепо је кад се гледамо у очи,
а пун се месец у њима премешта
- па занемимо ћутећи којешта:
куцавица се у грлу закочи.

Јавља се Дунав: бауља из мрака,
свом се тежином стере подно Фрушке,
еј, карловачке попуцују пушке
у берби грожђа из *Бачког растанка*.

Бранко и Мина - лептири без крила,
пупољци први, без цвата и лога,
огледала два што су се разбила

не спојивши лик један до другога.
Ова се слика сама собом прене
кад нам се душе везују у зене.

X

Кад нам се душе везују у зене,
а са коленом дотакне се рука,
да ли се негде, крај пучине, стене
грле са валом дуже од тренутка?

И да ли талас испод беле пене
односи облик каменог белутка
у дубине дна, све до самог врукта
где извире сан, живе успомене?

Па зар је валом закључана тајна
за смртне очи које даром воле,
и где су кључи те вековне школе

за коју кажу: Ах, та осећања!
Ко мисли друкче, остаће да блене
осмехом тихим што прикрива сене.

XI

Осмехом тихим што прикрива сене
јављаш се и ко лик Богородице
и промичеш кроз људе, нетремице,
што и не слуте лице свете жене.

Ал ти још ниси разумела љубав,
не могу рећи хоћеш ли и како,
једно знам: песник у свету, го, губав,
препознао те - сонетом дотако.

Од када с тобом песник постах славан,
јавља ми се глас да песму не новчим,
да никад теби нећу бити раван,

јер ми ти у дар кроз Бога ускочи.
Шта је ту је - да: Сонетни караван
валова нових чија хука точи...

XII

Валова нових (чија хука точи)
има и биће ко драгог камења!
О, песмо мила, хајде разурочи
врахбинама од тешких успомена:

Сунце за гору - да отера мору,
земљица зину и ветар угину,
ни мору моста - а ни стени мозга,
у изворе хук, у худу главу мук.

Шта ли су снови? Бајке? Гатке? Чини?
У којој боји песник мирно спава?
Опет ти, песмо, заповедам: Чини

да ми се чиста у свет јави глава!
Ја ћу те мити, као тело жене,
опојним рујем из срчане пене.

XIII

Опојним рујем из срчане пене
песништво славим и манифест дајем:
Уметност стиха пламти твојим сјајем
и нема за њу границе и цене.

Занат се учи писмом руке верне,
залиском срца, без трика и граје.
А шта старије: кокош или јаје (?)
- то нека мере бене постмодерне.

Венац, на пример, сонетима зидан,
звоник је висок са којег пуца
видик пун чуда и волшебних моћи

којима љуте ране опет видам
гледајућ сунце са тога врхунца,
једину тебе која Богом крочи.

XIV

Једину тебе (која Богом крочи)
опевам силно, на престолу чула,
све мимо тебе - од карата кула,
само кроз тебе ја срмом опточим

бесмисао сав и самотне ноћи
кад надахнућу пандан јесте нула
из које хитам у боје зумбула:
матерњи језик, а у твоје очи.

Сумрак пада сив на реку, на гору,
отац стиже жив на хорекс-мотору,
препукао год, пала шљива с гране,

изгинуо род низ крајишке стране.
Бог срећу дао из небеског бездна:
метеш ме као прашину са звезда.

XV

*Метеш ме као прашину са звезда,
Али сачувај замахе за сутра,
Рано је заувек опајати јутра,
Има и дана кад све није бездан.*

*Ја сам ти опет пристигао незван,
А, као, нисам надахнута мустра:
Бехар је цвао дубоко, унутра,
Аортом што се пени као пехар.*

*Лепо је кад се гледамо у очи,
Кад нам се душе везују у зене
Осмехом тихим што прикрива сене*

*Валова нових чија хука точи
Опојним рујем, из срчане пене,
Једину тебе која Богом крочи.*

СВЕТЛИЦА

Мајчица мрва - неко у сну рече
- лети ка небу. То беше стих списа
у којем Бог ми венама потече
и песму своју на тренут исписа.

Као Дис што је узалуд кушао
из сна на јаву строфе да изнесе,
тајну сам света удивљен слушао
жудећи да смрт живог ме узнесе.

Мајчица мрва - то од песме оста?
Порука? Завет? Шта ли? Опомена?
Или светлица? Вај, о томе доста!

Лети ка небу, видим, света жена,
чиста у срцу и у молитвама,
рођена мати моја у сузама.

КАД

Ако те одсвуд сколи велики бол
и скршен паднеш у чаму до сржи
па те и бритка муња патње спржи,
не бој се краја, и тад те чува Бог.

Ако на зиду расту сен и њен рог
и привиђење у страху те држи
да од грехова нећеш бити бржи,
не клони спрам тог, у Богу је твој лог.

Дани доносе и проносе свуда
људе и речи без реда и броја.
Умрљан њима, ко мастилом дуда,

запевај песму - булку са присоја:
Душу селицу што вапије чуда
окади док још грли рука Божја.

ДУБ

Љубави моја, опет не знам где си.
Далеко бива и од срца ближе.
Рачвасто време успомене стриже.
Љубави, суза за тобом се реси.

Цео се живот у секунди деси:
Твој лик у дубу бескраја се диже
и болна радост у сусрету дише.
Љубави, ја знам - јеси на небеси.

Овај дан је рана, ја крварим с њим.
Детињство пада у сновне откосе.
Мајка пева псалм, на криоцету спим.

Путује тајна, велови је носе.
Уместо свога у твом животу бдим.
Пену времена болови разносе.

ГОЛУБ И ЗМИЈА

Не бој се људских подвала,
оне ће закратко сјати,
овде је друга обала,
одавде божанско чати.

Не бој се туђе сујете:
и она слепило има.
И мржња чак док трује те
остани чист у мислима.

Не бој се брзе промене:
ни оне што излаз нема,
јер све се очас окрене

и буде све како треба.
Ма како живот ћарлиј'о,
не бој се, голубе-змијо!

МЛЕЧ

Далеко, предалеко,
а ту уз мене, сасвим,
тиња несводив неко
што пали се и гаси.

Час ватра, у том жижак,
звезда и угарак њен,
посечен брз пламичак,
вечност везана у трен.

Господе, самери све,
додај ми једину реч,
да песма сама се, гле,

из ничег створи у млеч
којом се мијем безлик,
мален, у Теби велик.

БОГОРОДИЦА САВИНСКА

Богородице Света Савинска,
чудом се Твојим спасих невоље,
из срца слабог нестале стиска
и све наједном крену набоље.

Попут вихора тело се прену
и пређе беспут времена земног,
заправо, све се случи у трену:
Постадох срећник из бића грешног.

Не знадох да си чудотворан врт
кад ступих к'о дечји потез кистом:
Ал' случајан час закон је утрт!

Јер, све од каја иде ка истом,
ка сили Бога чија си рука,
пречиста сузо са мог јастука!

КОБ

Грома хромог звук.
Цепа ока сев.
Злослут певне ћук.
Оца мртвог пев.

Тишина и коб.
Бије срца руј.
Крчи млади дроб.
Пределима хуј.

Из сна хрли лик.
На узглављу сен.
Недостаје крик.

Ко је коме плен?
Вирови и чун.
Ти си крав трун.

Лист се гором њише.
Опрљен је пејзаж.
Лију црне кише.
Сам од себе презаш.

Пусто дете спава.
Луде ране пеку.
Још ти стоји глава.
Ветар јаше реку.

Спасиоци где су?
Ћутњу мрве сати.
Удес у удесу.

Сузе лије мати.
Земља ил небеса?
Бог се тобом стреса.

НОЋНИК

Нико не зове. Телефон се хаба
тишином. Стари сат глаба иверје
истеклог дана. Није повечерје,
ни глува поноћ - несаница слаба.

Невреме пера у Божијег раба
цепа се ко лист на минутно перје
и разлеће, вај, кроз промајно дверје
риме и начас уловљеног јамба.

Песник времена, с главом Озириса,
одрубљен пада у стару магију
проклете ноћи што крвоток сиса.

Тако једанпут ону елегију
у лепом дану Миљковић исписа
и оде у лог, далеко од свију.

ВИЉЕ

Уснила ме луда вила
да испијам златни пехар
и у власти пјаних сила
прелазим из сна у несан,

у распету недођију
измеђ' виља и живота
где се душе у обиљу
сјајакају од грехота,

где су звуци невид-звона,
а мириси свлак небеса,
где реч није рана бона,

већ ките се свуд чудеса:
Два-три сунца и престопа
рука Божја, нетелесна.

ПЕГА

Љубави, овде почива бескрајна
туга и многе сестре њене сиње,
овде се, љубо, похватало иње
тврдиx речи за писма опроштајна.

Годино моја, и песмо очајна,
ти што си вавек смиље и босиље,
живим од твоје болне милостиње,
на трску дишем, поплаво потајна.

Прве сам дане провео на брегу
и озго дуго пределима луто,
са сунца скидо све пегу по пегу.

Тако ми оста једно око мутно
на које видим што други не могу:
Слепац што сузи светло апсолутно!

ТРЕМОЛО

Кућни сат цокће бајато и тмоло:
Дишем у ритму - да ми га је стићи.
Моје ће срце у парчад отићи.
О, густа крви, успори тремоло!

Имам ли снаге носити се с болом
што ни овај дан неће мимоићи
стар а тако млад као Ујевећ и
свемир на лицу за маленим столом?

Звуци у кругу, устројено време,
дах једног века у по бела дана:
У соби капље самртничко семе.

Кућни сат цокће, и даље без плана.
Казалке се две поклопише неме:
Паде секунда ко вишња убрана.

ПЕХАР

Сонет је пехар наливен винама:
не можеш усну на руб му тек тако,
он се испија господски, полако;
додир сонета врсна је интима.

Ко сонет дира игра се чинима,
јер неће увек баш све ићи лако,
сонет ко туђа жена, и те како,
нуди и мами телом, триковима.

Пијан од риме у сонету свако
ничике пада док га хвата плима
вртложних речи што узносе јако.

А то је, опет, вековна истина
коју песници на земљи, једнако,
познају као и на небесима.

БЕЛО

Сонет је бео - само то ћу рећи,
остало дајем на бајно маштање.
На пример: галеб или зимско грање,
први дечји зуб од осмеха већи.

Сонет - рани снег покорице тање
по којој могу нежно, не пртећи,
између снова бестежински прећи
у бели дашак светлости јутарње.

Бело је сада и ово сонетче
што само себе повлачи за уши
и шири риме у празнично вече

док се оловка запаљена пуши
као танхара из које опет ће
хитац белине песму да заглуши.

НАТУКНИЦА

Кад сонет дише тад се врло лако
може кроз стазе и богазе врта
у којем нема више трта-мрта
оном ко мисли да стих може свако

ко иглу бости у језичко платно.
Сонет је центар, и гранична црта:
То знаду појци што су им утрта
правила стара у дару, наравно.

Обгрле риму у оба катрена
па им четири пута звони славно.
Слично ураде са паром терцета

и поље буде створено дисајно
кроз које, ево, уз финиш куплета
царски поета шета тријумфално.

УТУК

Много ме пута сонет изопштио
из грдног света у којем се живи
по правилима, а и у наиви,
оних што мисле: Тај се увоштио

римама љутим и све уопштио
па се одреда луд свачему диви
ма у исти мах и сви су му криви
што му је сонет снове пошкропио.

Цветна ме душа милује и мази
па ми се песма јежи као рука
на трбушчићу оне што ме пази

да не настрадам од туђих утука
и огрешења на узлазној стази
књижевне славе од које је мука.

КОМПАС

О, песме моје, злато у баштини,
ново је јутро увек скупље од вас
што сте молитве и једини ми спас
од грехова у свагдањој таштини.

Песник се бори у земној прабини
да не изгуби међ људима компас
и трља очи, и лаје као пас,
дајући прилог општој немаштини.

Преоран ходам кроз годишња доба
и плевим дане пишући сонете:
Коме се свиђа - нека исто проба.

Ту један савет не би био штете:
Лепша је роса на зрневљу грозда
него у песми, о, не буди дете!

МАНИФЕСТ

С почетка пишеш, касније певаш
- рекао Паунд, чуо понеко;
ти можеш на то и да се зезаш,
али припази: Езра је неко!

Његово слово - за песму закон
без којег нема језичког слада,
манифест, дакле, судбински заклон
када те сколи човечја правда.

Слободно нека певају верси,
хватове риме понекад разбиј,
ма шта да ти се при томе деси

песничку слику до краја развиј.
Не бој се да ће нестати речи
за сонет што те границом пречи.

О НЕРИМОВАНОМ “СОНЕТУ”

Тешко лажњаку којем ђаво не да
да му се сонет у риму упреда,
куку брбљалу што песму истреса
у четрнаест раштиманих верса.

Јао лајавцу без стида и реда
којем музика у строфе не седа,
леле рафалу мршавих увреда
на рачун форме чији закон не зна.

Сонет је звоно изабраног реда
у којем стиси злате се одреда,
он је песнику царски чукундеда

којега љубе даровита чеда.
Зато - римуј га, не бој се озледа,
сонет је круна, песничка победа.

ИХА!

Шта рекох - рекох: тако цари песма!
Љубав или смрт - ресиле ми сестре.
Да ли грешио и патио? - Јесам!
И још којешта - ал' се рећи не сме.

Буљук чудеса палио ми срећу,
наливен хâјем бежао у строфе.
А о томе тек ништа рећи нећу,
јер нисам позван да брборам, боме.

Буји ми, паји, чедо из нигдине,
лилај се, лилај, у снима избивај,
језику расту вали и хридине.

Спавај ми, словце, на почетку стиха,
нек' у нирвани заљуља се смирај:
Биће живота, биће дана, иха!

ПАСЈИ ЖИВОТ

Пасјем животу правила су чудна
ил, боље рећи, готово их нема,
многа ће прича бити узалудна
ако твој живот неко други спрема.

Ти увек реци да никада ниси
живео пасји за свога живота
мада ти овај баш на њега киси
као коштица у плесни компота.

Живети пасји усред светске граје,
шта му то дође у ова времена?
Ко за твој живот петопарац даје

што ти у глави чучи васељена?
Упрегни живот у нове кајасе,
одживи пасји, не дај ником на се!

ВИНОПИЈА

У пехару вина увек вреба сонет,
семе које појца до неба узнесе,
ал' језик у трансу, изненада, опет,
неће рујну тему ако нема мезе.

А меза - сâм живот, догађаји, дани,
зазива их дарак од богова - талент,
вински клокот песму залива и пали:
Од шаке до уста чаша игра балет!

Ножица кристала носи сису вина
што уз куцањ буди од ероса звоно,
затим испод носа, као балерина,

пушта мирис, гали длацице и - оно!
Тек тада, полако, после залогаја
маленим гутљајем до капија раја!

ЛАБУД

На води лабуд, у ноћи, у парку,
спава са кљуном ћушнутим под крило,
мирна је површ и месеца кило
испод безглавог што личи на барку.

Ни боре вала да помери варку,
ни мехура с дна да плопне - ко било,
у крошњи брезе мирује белило
чаробног перја што светли у мраку.

Пролазим тихо, ко сенка, безмерно,
да лаки ветрић не створим у ходу
од чијег дашка пренуће се перо

на врху репа што дотиче воду.
Пред кућом спазих сретан неизмерно:
Лабуд и месец мазе се на своду.

ГОЛУБ

Пао на прозор један голуб тамни.
Подсећа на те и на прве твоје
нежности од миља. Гугут - ко давни
из дубина глас разливен у боје.

Сам се мази он: перје кљуном биште,
нејасна светлост у оку му живи,
ритав и мокар - донеле га кише,
голуб љубави у чистој наиви.

Блажен је стиго, на срце ми кано,
и далеки жал проструји кроза ме
јер сам га у сну (то сам сад већ знао)

у руци држо пристиглог из таме.
И таман хтедох да протумачим сан:
голуб се прену и одлети у дан.

ПРИЧУЈ

С ветром и кишом као да ћеш доћи.
Ноћ је врч тинте испуштен на патос.
Од живих мрља састављам парастос
за мртву љубав натприродне моћи.

Гримаса муње кроз прозор у ноћи
мину и цео осветли ми атмосферу
не би ли тако усковитлан патос
оживео те у глувој самоћи.

Али те нема. А ни оног даха.
Пљусак досипа стару тугованку.
Причуло ми се у два три маха

да црна штикла лупи у довратку.
Од причуја тог оста само: ха-ха (!)
и далек мрмор грома у одласку.

СЕН

Ево на врата опет неко лупа.
Чији ме прсти опомињу на те?
У тајни куцња успомене чате:
Било па прошло - чему сета тупа?

Ал опет неко (сад и нога цупа!)
удара јако као у дно канте.
Ко би то незван у преситне сате
ко Поов гавран у дом да ми ступа?

Знам, то ниси ти, отворити нећу.
Умрла си, да, нема твога срца.
То туђи нокти на мене налећу.

Неко ставља кључ, сад и брава крца,
врата из зида одједном излећу:
На прагу сенка у светлости грца.

ЛЕЛУЈ

Величанствена долазиш у телу
(као да никад ниси била душа),
жртвено сијаш у ноћном опелу
на моме телу што те опет куша.

Ал то ниси ти - немаш димензије,
у ћутњи бриди рана Божјег чувства,
ни муња језе што ме целог мије
не пресеца чвор лелујног присуства.

Прошла си кроз све зидове нирване
с рукама белим ко свеже иверје,
глува и нема за суште диване.

Одлазиш лака као дим и перје,
не више тело - већ тиха музика
што проноси дах и мога облика.

ГАР

Колико знам о теби, жудњо гробна?
Шта ме то зове у мрачне одаје?
Посвете певам - за тебе ова је:
По стоти пут си звезда ми туробна.

Водиш ме у смрт, охола, чаробна,
лепа несрећа дарове додаје:
Ево и душе - отвори, пробај је,
у њој је песма, бесмртна, жалобна.

Та ти ли си та тишина без краја
на хоризонту вајног ништавила
што судбину ко закрпу прекраја!

Једном си ме већ у црно завила,
и од тад тиња гар мога аваја
на којем си се ко гуја савила.

ОМАМА

Ти спаваш лепа ко планинска шума,
на рубу лица језеро се мрешка,
тик изнад воде цакли дуга ума,
а с краја уста кепец сна се смешка.

Тако те сликам: утрљавам у се;
предеље већа дојављујем Богу,
удивљен падам крај тебе ко кљусе
и гицам петом по мирисном логу.

Ту и мене сан уплиће у мрежу
што у омами ври уз твоја плећа
чије ме руке надљубавно стежу:

Ко да нису две - већ има и трећа!
Маглиш се у мом оку у трептању,
нестајеш цела у лудом тепању.

ПИРУЕТА

Још овај сонет на тему несреће
тулиће појац из дубоког мрака,
а онда валцер, у разрезу фрака,
врцнуће ноге лаке, трепереће.

Плес пируете, испод звезде среће,
на врху прста, ко на грани сврака,
винуће мајстор нестварних корака
чија се сенка висинама креће.

Играч и игра? У два вела тајна
што трепти као упарене свеће
кад се свијају уз мирис тамјана.

Ал бих рекао нешто сасвим треће:
Слава животу са хиљаду рана,
нема од њега пируете веће!

СЛУТ

Игра ми око, далеко, опасно,
трепери све до лудог непокоја,
лево па десно, авај, мајко моја,
око невидно - уснути га ласно.

Мига ми оно, и куша, сабласно,
окце крмељно - гуја из присоја,
магично, сузно, и дугиних боја,
треће и седмо, окашце безгласно.

Кроз облак штреца, и ко муња светли,
око незвано, на заласку дана.
Песмо једина, слутњу ми омети

и не дај да се, иза паравана,
негде у ноћи, изнад беле свести,
расцвета грана очињих нирвана.

ТРА - ЛА - ЛА

Овакво лето никада не беше,
облаци тмасти па бели одједном,
пљусак и сунце (лед између креше),
као да све је у врту огледном.

А шта ми душа, сестрица у месу?
Докле ће она скривати се нежна?
Господе, дреши пуну тајни кесу,
пошкропи надом чуда неизбежна.

Овакви дани никад у животу,
рат се за ратом коти као штенад,
додајем песми и музичку ноту:

Тра ла ла ла ла - потписао Ненад.
Љубим те, свете, таквог какав јеси,
овде са тобом, с песмом, на небеси.

НАПОСЕ

Ако си песник и бандит, како се
бусао врли Франсоа (де) Вијон,
хоћеш ли моћи са собом, напосе,
свести рачуне ко краљ или пион?

Ако си песник и бандит, како се
дичио сушти Радојко Драинац,
хоћеш ли моћи лудила наносе
скрити у Богу чији си љубимац?

Чувај се главе и својих стихова,
не дижи ларму на свевишње речи,
кад год узмогнеш клони се трикова:

Пиши ко дете што осмехом лечи!
Спасавај што се спасти још може,
сачувај за гроб комад здраве коже.

ШЕТЊА

У миру, с Богом, далеко од свега,
стишан и блажен, под звезданим дланом,
радостан дечак са расцвалом граном
корача низ стрм чаробнога брега.

Љубав и мржња: једно друго вреба!
- чује се иза дечакових леђа.
Збибана руља повицима вређа
и баца хрпе камења и хлеба.

С прелепе гране падају латице,
дечак ко лахор ка обали слази
и преко воде, по њеној површи,

ка другој страни ходи нетремице.
Сенка му тела уз талас се плази
све док се шетња Божја не доврши.

АПСОЛУТАК

Умилнице врсна моја,
о, сунчева пригревице,
љубо цветна са осоја,
нектарчићу са метвице.

Долазиш ми преко зора,
из сна лисних зачудница,
из сновиља мора, гора,
с росе цмокних зазубица.

Ах, полене ветроносни,
умочена кришко хлеба
у пенушни мед сладосни
моје душе све до неба.

Ојутрице срцолика,
ти дарујеш саћно време
у ком роним из твог лика
пронашавши своје семе.

Подрхтавам к'о латица
кад стабалце такне зверић,
такав летим к'о златица
с кромпир-цвета па на церић.

Ај, драгуљко, млечанице,

роморанко славног веза,
у ранама мелемнице,
вазноси ме сладна језа!

Ти си словце моје вере,
и још више, изнад тога,
апсолутак преко мере,
ти си сушти свитак Бога.

Нектарчићу са метвице,
љубо цветна са осоја,
о, сунчева огревице,
умилнице прва моја.

ЉУБАВНА СКАСКА

Штошта сам знао, али нисам ово
- да ће ме шмизла (кочопрцно јаре)
превести жедног преко питке баре,
измишљотина чије свако слово
врцало ми мед кроз сазвежђе ново
у пометен ум и на ране старе.

Беху то тако неке цаке старе
на које паде чак и чудо ово
што се песником зове(ништа ново!)
па се наивно, ко жртвено јаре,
испећи дало на вараво слово
кокетне мале из приградске баре.

Шта је то могла жабица из баре
да закрекеће из кајданке старе,
а да ни ноту, баш ни једно слово,
не препознах, јер (пази сад и ово!):
у живот ми, вај, ускочило јаре
ђаволје шаре - чудовиште ново.

Просечна цура - ништа богзна ново,
осмех јој цвета ко локвањ сред баре,
док се шепури умилно је јаре,
на тренутке из бечке школе старе,
а кад сеје лаж тад уради ово:

Рашири око и прогута слово!

Залуд сам држо уводно јој слово
да у животу увек има ново
искуство које није као ово.
Она би на то опет у кал बारे
- до грла у бљуз лагарије старе,
житка ко нож за недоклано јаре.

Извоза ме скроз то без душе јаре:
Ни длаку кике што личи на слово
немам да чупнем са те лије старе,
нити да свраки додам перце ново,
јер сам као сом у растињу बारे
прогутао мам којим пишем ово.

Тако све ово - што замеси јаре
у муљу बारे - није мртво слово,
већ нешто ново из читанке старе.

КОШУЉА

Жена је увек на почетку лепа
као чарапа нетом обувена.
Речи од миља на по пута тепа

радосна што је мушки обљубљена.
Затим се, сита, нагло исколачи
и почне као змија нагажена

са лица праву кошуљу да свлачи.

КОКЕТА

За стих дајем све - лупила је шмизла
и заводнички наместила косу
прстима чије нокте је изгризла.

Онда је палцем такла ме по носу
и бистрим оком зачкиљила витка:
Кокета што се ко пиринач просу!

Затим би ногом танком као притка
плес око мене зачала у трансу
глумећи срећу главног добитника.

И пољубац ми даде у авансу
за оно што ће напоследку пасти
као карта на карту у пасјансу.

Ал, изненада, у налету страсти,
она отвори врата и намигну:
Низ степенице (о, моје пропасти!)

силазећи тек поруб сукње дигну.

ЖЕНА

Је л' то она што се на улици смеје
и поправља косу иза оба ува?
Или она што јој с белог лица веје

кокетна кошава што принца одува?
Или је, пак, дева што уситно ходи
и трептаве очи од урока чува:

Њених коментара, Боже, ослободи!
Гле, још успавана цица на пијаци
око цене сира полемику води,

а живот јој цео сервиран на тацни.
Удавача сетна, већ је климакс штипка,
у шетњи крај реке тепа црној маци

и уветом мази к'о с пола уштипка.
А шта ако дива, на војној игранци,
плешући у трансу кликне: Ево шипка(!),

у ствари, на мене баш удицу баци?
Ил' је судба моја иза првог ћошка
(однекуд је познам по срниној фаци):

Ја бих с њом без двојбе и великог трошка
одмах ускочио у воз без повратка.
Али, ено, јао - с комшијом се кошка!

Један славни песник рече, без остатка,
да стотину вера промениће жена
да би њојзи само згода била слатка.

А ја придодајем да од феномена
што се зове жена има већа шема:
има игра древна женâ и боемâ.

Увек женин бејах кад би згода хтела
- па ма згода била кула од карата
ил' целог ме жена к'о гада мрзела.

Увек када мишљах да сам за њу нула
или да јој нарав каква лија греје,
баш тад би обома побеснела чула.

Је л' то она што се на балкону смеје
и поправља перчин свијен иза ува,
или она што јој с рујног лица веје

кокетна кошава што царства одува?
Или је, пак, дева што дрвено ходи
и лажљиве очи од мађија чува:

Њених загрљаја, Боже, ослободи!
Елем, све су оне од неке добити,
и кад све сабереш - све ка њима води,

тек какву заслужиш - такву ћеш добити,
јер она ти нуди неколико лица,
а таква понуда - није за одбити.

Савети су пуни кучина и трица,

али - ако каниш неку запросити,
остави све ове - чека те светица.

Е, па хајд! Мо за њу још једну попити!

ЦИК

Чиме несрећу толику заслужиш
у трену кад се такнуше трепке две
и јарно потом Господ размакну их?

То беху гледи што сне стављају све
на коцку страсну (многи ће рећи: пих!)
и славе ризик док не лупе о тле.

Кокета си ти и уиграни трик:
Ципелицу, вај, кишица скваси, гле!
Ал покрет палца, и на образу тик,

сушнуће капи и незгоду за трен.
У том ћеш, дигнув главу, севнути миг
што ће ме целог разбити (баш сам клен!).

А тек смех - ко грош о друм, у зоре цик!

ТРНОРУЖ

Где ли све самотан ја с ружом не венух?
И колико пута пре времена узбрах
латицу из снова што живеше тренут?

И које ли грехе у песму не стумбах?
Ружа или трнак? Ту се симбол врти.
Жена или змија? (Јер јабуку убрах).

А љубећи потом дотицах се смрти
као вита дуга над литицом света,
увек једном ногом на граничној црти.

Ево па и сада док терцина цвета,
ружо из детињства од магле и сунца,
у новој сам рими опет стара мета.

Чак и ако бол ме не харне с врхунца!

ИМЕ

Не знам да л ико икада је дао
име појави која саму себе
измишља и мре као дуга, јао!

Зима ми од тог - па навлачим ћебе
да згрејем уде и лагане кости
бивше драгане чија сенка гребе

по јастуку мом у страшној нежности
која ми и сад тепа у ноћ јаде
о љубави што вечне тајне пости.

Шта ми се све у песме не прикраде?
И чији греси не миловаху ме?
Беху, животе, то твоје параде!

Ал опет питам (на рубу трауме):
Које ћу име дати чуду што се
само у себи замеће и труне?

Дувају ветри, уз горе, низ косе.

ДУША

Како хоћеш, душо, ионако кликер
дугиних си боја што се креће као
муња нове песме - видовити бисер.

Како хоћеш, душо, можда нисам знао
да препознам твоје силаске у таму,
можда нисам хтео да признам пакао.

Како хоћеш, душо, могу ја и драму
одиграти с тобом као светски дилбер,
могу да те просим као туђу даму.

Како хоћеш, душо, ионако кликер
дугиних си боја што се креће као
муња ове песме - мога дара бисер.

Како хоћеш, душо, да ти кажем право!

БЕЛИ ЕХО

О, веју снези, предели миришу,
и борја туже у ноћи од свиле,
плаха је душа док је ветри сишу

и разносе бол у тајане силе.
Сребрни брези, месец - кугла даха,
курјак се гласи: још сневају виле.

И ништа више ту не даје знака
да ће се икад изменити слика
ове вечности усред белог мрака.

Тргнем се тако од сопственог лика,
а поред жбуња под белим ђубама,
и будан звизнем - да се од ћурлика

стушти ка мени ехо у грудвама.

О, за тим данима нове песме вапе!

О, ТИ ДАНИ

Чек' још мало да се присетим и оног
што ме као дете мамило у грехе,
да се сетим врбе - пада босоног,

па грома у зиму испод беле стрехе
кад ме шћућуреног омилова муња,
и кад мишљах да ћу на векова веке

сијати у лицу к'о с прозора дуња.
Дечаштво у Босни, на обали реке,
пубертетском цвашћу још се мноме шуња.

Иписане тинтом, а с ружом од флека,
листам данас строфе из свешчице масне,
ту су још и две три поцепане теке

са крдом песама (не баш сасвим јасне!).
Но, сад када читам стихове, на пример,
о храстовој жили покрај пасје шапе,

чист дванаестерац исписао дилбер
чијем глагољању клањаху се клапе
што им у зубима - смрскан жилет "силвер".

ЧВОР

Шта ли то струји урвинама мојим
низ беле сапи прогорелог јутра
из буднога сна што се дели, троји?

Да л то нови дан (такозвано сутра)
прикрада се већ у часове јадне
сунцем што шкиљка ко гобленска мустра?

Оте се призрак (ко грана да паде!)
и тресну уз сен моју или твоју?
Од чудеса тог на језику сладне.

Смешане музе у присоју поју:
чула су ми чвор Гордијев пред сечу.
Сав дамарам у слатком неспокоју.

Тајанствен зрачак или моћни нечуј?

ИЗВОР

Шта не рекох све у песмама својим
и које путе не пребродих цело,
а да на крају - на почетку стојим?

Но знам, то није узалудан вео
што се ко рукав савија и пара,
јер ја сам бездан чији извор врео

пева док над њим бди дугина шара.
У свету овом нисам се обрео
да би ме стигла она клетва стара:

(ни вина пио, а ни хлеба јео),
већ да бих гуро камен испочетка
у другом правцу него што сам хтео.

То ли му дође (што би рекла тетка)
ко шлаг на торту, на таленат сваки
што се урођен одриче иметка

чим осети да живот пун је варки.

ЧАЛАБРЧАК

Јарости многе окапаху, нетом,
све што бих као сада хтео рећи
у песми коју дубим старим длетом.

Поезија је чалабрчак већи
од писца што се узда у себека
да и без дара неће му утећи

рима док куцка по рубу ремека.
А то је место где бубри сујета
и баца у ад маленог човека.

Тад није згорег да белне салвета
у руци драге која дуго чека
да обрише нос паћенику света.

Не, то није штос - ма ни издалека.

МОРЕ И ЈА

Ево ме, свете, откуд?
Море се пени отуд.

Дивно ка мени стиже,
душицу талас диже.

У мору со ме такне,
на валу Господ зракне.

Драгањем вода плàви:
волумен тела слави.

На свету - зар само гост?
Или сам нечији мост?

Са овим не знам како?
Господе, зар је тако?

Море још јаче пева,
људски је језик плева.

Песнику тек понешто
прође кроз то решето.

Дистих се валом надме
да тајну света дадне.

Ал' оно што остане,
то тек песмом постане.

Ево ме, свете, отуд.
Море се смеје, откуд?

НЕНАД

Уловљен зеном ока твога,
вратих се у се, у диван дан,
песма је нашла врата Бога
у гледу што је ненадан вал.

Вратих се у се, у диван дан,
море се пени, дави се спруд
у гледу што је ненадан вал,
с тобом без песме ја немам куд.

Море се пени, дави се спруд,
ти пливаш као молитвом чтец,
с тобом без песме ја немам куд
у овој игри к'о луди жрец.

Ти пливаш као молитвом чтец,
пуниш ми душу музиком сна,
у овој игри к'о луди жрец
клати се месец са морског дна.

Пуниш ми душу музиком сна,
волим те просто - у три слога,
клати се месец са морског дна

уловљен зеном ока твога.

МАЂИЈА

Допевати твоју лепоту би било
исто што и дуги рашчинити боје,
ал' баш зато кушам - па ма шта се збило,
да украдем урок из мађије твоје.

Исто што и дуги рашчинити боје,
тако ћу кроза те ја недрити речи
да украдем урок из мађије твоје:
да постанеш чиста - мелем што све лечи.

Тако ћу кроза те ја недрити речи,
иако далеко од мене ћеш бити,
да постанеш чиста - мелем што све лечи
док се борим за те на претанкој нити.

Иако далеко од мене ћеш бити,
твој осмех и очи - ко кестени врући,
док се борим за те на претанкој нити,
мени тек у риму заувек ће ући.

ИЗ СТАРЕ СВЕСКЕ

Нестала река - снег је по дну,
један се живот пита где је,
предео јављен у давном сну
говори да пропало све је.

Један се живот пита где је,
из свеске старе, из сваштаре,
говори да пропало све је:
гомјенички вир и маштање.

Из свеске старе, из сваштаре,
наједном грне Приједор мој,
гомјенички вир и маштање,
лиле разгара ојкачки пој.

Наједном грне Приједор мој,
откључан призор и далек пут,
лиле разгара ојкачки пој,
очева усна и стршљен љут.

Откључан призор и далек пут,
у псовци матер, сунце и кру',
очева усна и стршљен љут:
нестала река - снег је по дну.

СВЕТСКИ ПРЕПЕВ

Без папира нигде ја
не мичем се, мој баја.

Јер, може се случити
да ћу се напучити,

надахнуће да ће ме
напасти из заседе.

А бранити треба се:
у се, на се, пода се!

Кад год можеш заложити,
много пута помножити:

чорбу, брљу, коленца,
црног трача два венца.

У наске ти као слап
живот пада наискап:

историја медена,
политика јебена,

па образи за новце
и опијум за овце.

Нека трба пуна је
да потомак не хаје.

И огрни свачим се,
нема оно: свлачим се!

На се мапе-шљокице,
и ђинђуве-бомбице,

само вукљај, товари,
ништа не заборави.

Стижу вести - откоси:
метак срећу доноси.

На цени је издаја:
а шта ће ти два јаја?

Оба продај туђину
да унуци изгину

без рова и отрова
- све по плану скотова.

Квоца стара Јевропа
да без ње је све тропа,

шљиве неће родити
ако Лондон попизди,

нит' ће жито да класа
ако Сенат изгласа.

Поштуј светске лидере
из ложе за педере,

клањај им се довека,
то је, бре, за човека.

Па пода се - брата два,
протуве и ујака,

дижи курве шпијунске,
доушнике бријунске,

одувано паперје,
без корена иверје,

криве Дрине, балеге,
кетмане и пребеге,

љуби, мути, како знаш,
срећковић си, човек наш.

Народ српски притисни
душицу му истисни:

некад био народ твој,
сад си сасвим други сој.

Нови светски поредак
сад је и твој испрадак,

већ се види са Марса
шта доноси та фарса:

пехар демократије
од чисте сатаније

из које се пије жуч

за припремљен нови пуч

у Гвинеји Бисао
(о томе сам писао

на примеру Косова
- игри светских босова).

Оловчицу зато ја
шиљим опет, нек се зна,

да на флоте НАТОа
хитнем с белог платоа

седмерчиће опасне,
лирске муње обласне,

ја локални геније,
сведок светске премије.

Како? Откуд? За кога?
- За смак света, дабогда!

ПОСЛЕ СВЕГА

О, збогом да су устаничка писма,
подигнути стег и пузања равна,
срећни смо опет - не једе нас шизма.

Сада се роје нова прасад товна
пуштена, зна се, из старог шињела,
само им гдегде сине грешка словна

у помрчини личнога имена.
Леп нам се живот цери испочетка
и кратак музе срећу из вимена

историје што на костима претка
кроз Новог чову (ево документа!)
нутка програме цивилног напретка:

Свеже мекиње бучног парламента
збрчане стручно с лажима са летка
дају помије ретког изузетка

где на крају све зависи од метка.

С КРАЈА И С ПОЧЕТКА

I

У медијској сметларници клебере се дебеликошци,
умашћени сујетама липте чегрст и белаје,
такће сахат наопако, ритају се незнабошци,
нико раба да упита како крпи крај са крајем,
у медијској сметларници клебере се дебеликошци.

Видим лисце ноторњаке, кич-махере и мамлазе,
усирених жвала дробе, у ждерању образ мезе,
гледам гдено блебетају и демонски језик плазе,
лочу плесан катастрофе, очурдама пошаст кезе,
видим лисце ноторњаке, кич-махере и мамлазе.

Псина керу коску даје да је овај млави ситно,
одговоре преиспољне глуматају и не знају,
кошчурина миче даље преко зубâ – бог те пит'о,
туђи ли су или наши, о, предуго овде трају,
псина керу коску даје да је овај млави ситно.

Некима се и несрећа чини срећом, правим рајем,
здрава памет, помућена, на махове посустаје,
ко за кога на ледини у промрзлој коби хаје,
о, домајо, грдна ало, дахћеш ли још или крај је,

некима се и несрећа чини срећом, правим рајем.

У тамнини заштићени сведок брише факт из списа,
зеленаши и тајкуни накрканих подвољака,
цвуд плазуље-кикотуше напумпаних дрежде сиса,
жабетине упувњаче п'јане кано мила мајка,
у тамнини заштићени сведок брише факт из списа.

II

Воњем плопће ништавило, не познаје прелест меру,
српско биће преко крста утробом се разјапило,
на билборду рекламица: дајем веру за вечеру,
сви бусају: поштено се и пре рата зарадило,
воњем плопће ништавило, не познаје прелест меру.

Политичка радајка агенцију мржње води,
док млатара бркља пролив преко стрвне језичине,
патриотским мајсторима за поспрду лујка годи,
аман, фрајла у фотелји меси сало гузичине,
политичка радајка агенцију мржње води.

И не смета баба-гици да народу форе цичи,
то што нема зубе спреда и на жену што не личи
замењује торокањем о бисерју новог доба
кад ће свако понаособ њезин брабоњ да испроба,
и не смета баба-гици да народу форе цичи.

Неписмена водитељка замантава гледаоце,
ако јој се ко не свиди, мигом ноге сецне конце,
те-ве гости ударају и у звона и прапорце,
а публика – доведена на шишање као овце,
неписмена водитељка замантава гледаоце.

Раја слуша, не верује, у цепу ни пола кинте,
луд министар, све на рате, залуд пени: биће посла,
аналитик за доларе препродаје старе финте,
анкете су супер-лажа (к'о да народ нема носа!),
раја слуша, не верује, у цепу ни пола кинте.

III

Гробни тајац чамом гуди понижења и утуке,
сиротињска суза ће нам зајашити и унуке,
муља онај са осмехом док ти стеже патрљ руке,
не тапши га по рамену – већ те гледа са окуке,
гробни тајац чамом гуди понижења и утуке.

Одувек је било да се већа риба мањом слади,
кушасмо и *змију глади испод ње се брзо вади*,
ал' и на то приправан је онај што нас све завади,
амандман му у топузу, из очију светлост вади,
одувек је било да се већа риба мањом слади.

Нема шансу истиница родољубљем да се кади,
а камоли пролетерчић, црн, на берзи да заради,
јер из уста празних газда и залогај нулти вади,
па ти види ко о чијој ту тинтари сада ради,
нема шансу истиница родољубљем да се кади.

Напуштено дете ћурла, то наследи од свог оца,
неко отуд иза леђа стреља младе командире,
ено предак сив из трапа скида свога претка с коца,
из мрчаје невидљивом фреквенцијом вест надире,
напуштено дете ћурла, то наследи од свог оца.

Избегличка со се тањи у залудној попутбини,
потрошено време блеји, празнина се њиме ачи,
од векова ни секунда не остаде постојбини,
на вешала Каин Ави лабрњу ће да закачи,
избегличка со се тањи у залудној попутбини.

IV

Смутно доба ни у реч се уденути више не да,
клипандери кòку шмрчу, балавице подригују,
свако сваког сочимице попреко кроз нишан гледа,
јеси л' коме помогао: у недрима гајиш гују,
смутно доба ни у реч се уденути више не да.

Молох даје наређења са другог континента,
овде код нас има доброг у сарадњи асистента,
говорничких мана чојци на брњици носе летке
да до века живећемо у промаји Хаг-крлетке,
Молох даје наређења са другог континента.

Набуцена светска правда у кривди се претњом стере,
раскрчмила праг у прагу, загулила преко мере,
удворица наш јој, ено, ноге лиже, глежањ пере,
ти јој главу – на пољубац, она ти већ мозак ждере,
набуцена светска правда у кривди се претњом стере.

Хипнотише Орвел паству: нити узми нити баци,
у скупштини један псује, други меди, трећи зева,
блиста трагикомедија на страначкој рујној фаци,
ко у брк да каже Џорџу да се потоп и за њ' спрема,
хипнотише Орвел паству: нити узми, нити баци.

Црвоточци и глистине, буљорепци и уходе,
издувине и матраци, гулигусци и кетмани,
пуноглавци, добошари, акрепи и преливоде,
сви сипају јод у отров, облизују со на рани,
црвоточци и глистине, буљорепци и уходе.

V

Није више к'о ономад да се чојство песмом слави,
естетика гмазног лако естетику лепог плави,
становнику на планети товар бомби је по глави,
ако чујеш да је друкче, благо нама, одмах јави,
није више к'о ономад да се чојство песмом слави.

Царски еглен цар не збори, већ одвајкад дворска луда,
ко се људским планом дигне, ниско падне – на колена,
међ' људима увек један од дванаест био Јуда,
црно-бело у животу учи се још из пелена,
царски еглен цар не збори, већ одвајкад дворска луда.

Континенти – сокаци су, океани – жабље баре,
сателитска совуљага хвата те на кућном прагу,
људско месо – трговина, из оружја цвату паре,
ексползија планетице главна вест је худом врагу,
континенти – сокаци су, океани – жабље баре.

Вај, притеци, вељи Боже, страхом додај радост сили,
да с језика капља речи завитла се боном сунцу,
да травчица завичајна међ' уснама псалм зацвили,
да жртвена песма с Тобом обасја нас на врхунцу,
вај, притеци, вељи Боже, страхом додај радост сили.

Нека буде непојамно, нека речи расцеле се,
нека врвеж милиона свежих мисли узгиба се,
нека из њих нови гласи пробујају и роде се,
нека прање душâ лине, за кајање, опрост, зна се,
нека буде непојамно, нека речи расцеле се!

ПОГОВОР

ЛИРСКИ АКОРДИ

*Крај бунара мати
меси хлеб из ничег.
Лепе руке гњече
невидљиво тесто.*

(Н. Грујичић, *Крушина мрва*)

Богата и разноврсна поезија Ненада Грујичића отвара се за различите критичке приступе – од књижевноисторијског, преко формалног, језичког и стилског истраживања до анализе значења и симболике, те испитивања традицијског фона и тумачења модерне поетике. Склапајући изборе из свог песништва, тако да се књиге међу собом разликују, песник је управо и доказао ту еластичност свог рукописа, али показао још једну његову одлику. Упркос чињеници да су Грујичићеве збирке састављене од песама разнородних поступака и техника, настале на основу другачијих схватања песништва и виђења света, његов опус се, у тој многоликости, открива као кохерентна целина.

Шта Грујичићево писмо чини јединственим? Другим речима, који моменат пресудно утиче на појаву кохезивног елемента? Рекли бисмо да је то лиризам. Било да се бави поетичким питањима језика и уметничког стваралаштва, било да се усмерава на жанровску прецизност, ова поезија као иницијални и финални моменат увек бира лирски

принцип, близак уосталом одликама (тако лирског) симболизма – језиком и обликом, музиком и песничком сликом сугерисати неизрецивост, дотакнути неисказива начела на којима постаје и опстаје свет. Лирика која је, пре и после свега, најзахтевнији вид књижевног изражавања, показује се још једном у свој својој крхкој и стаменој лепоти. Да би се досегло савршенство лирског исказа, све компоненте песме, понаособ, морају достићи тај највиши циљ. Ненад Грујичић је стога и песник који, избором из свога опуса, вредносно добија.

Говорећи о лирском опусу Ненада Грујичића, можемо издвојити две његове оријенације. Једну именујемо као сатирички постверизам – критички однос према стварности посредован песничким језиком, који компилујући изразе из различитих нивоа српског језика, ствара гротескне ударе и указује на свет "какав би требало да буде". Другу оријентацију, пак, Славко Гордић одређује као "сетну скепсу" ослоњену на "лирско језгро сатире". Посреди је стишанији и једноставнији израз лирске нарације и песничке слике, а хумор, који се јавља уместо сатире, даје овим песмама ауру особеног поетског. Даљи Грујичићев стваралачи пут Михајло Пантић настоји да објасни тежњом за променом као константом његовог певања.

Лиризам Ненада Грујичића не огледа се само у његовој намери да обнови традиционалне видове песничког израза, да се, у време поставанградних настојања, врати рими у вртлогу формалних и иних експеримената, рими која у строгим облицима захтева управо руку мајстора. Песник своје опредељење, пре свега, изражава и избором тема и мотива. Љубав, жена, природа и породица припадају, условно, традиционалном тематско-мотивском корпусу наше књижевности. Позивајући се, дакле, на такву поетичку опцију, а имајући у виду и поменуто симболистичко наслеђе, Грујичић, делимично, открива своје стваралачке намере. Чест мотив његових песама, примера ради, јесу *и отац и мати*. Посреди је, дакако, баштињени симбол рађања и обнављања живота, исконска колевка света. У једном ши-

рем смислу може се – а на примеру Грујичићеве поезије – и мора говорити о универзалном симболу стварања.

Неке од најлепших песама и песничких слика овог аутора вртложе се управо око лика и симболике мајке, укључујући и антологијску песму *Недеља*, незаобилазни сонет модерног српског песништва. Мајка, наравно, симболише начело рађања и обнављања. У *Песми иза брда*, пак, дуга следи мајку и лепотом боји све што њена рука уради. Стваралачки принцип има естетски квалитет. То својство преноси се и на природу: "У пролећна поднева/ светлост је најчистија/ на јајету које кокош/ снесе крај бунара" (*Светлост и звуци*). Свеобухватност и битну кохезиону моћ овог принципа сугерише песма *Предсказање* – ван поезије "остала је немоћ/ да бдим над целином/ која се зове живот". Једна од најбољих Грујичићевих песама, *Неора* (као и *Каца*, *Жабар*, *Недеља*, *Певанија*, *Очеви мотори*, *Крушна мрва...*), уводи у игру стварања и лик оца:

*Ни киша, ни сунце.
Та светлост ме опија.
Све је пред очима, а далеко.
Зато је рад у башти најбољи.
Мајка цимне двапут ашов у дубину
и преврне глатку сису земље.
Није свака киша за сејање.
Ако стално пада – неора.
Она мало гуића од росуље – та!
Чим се сушне двориште пропева.
И сви причају да је најлепше
кад отац и мајка раде заједно.
Тад је живот јак.
А кромпир брзо процвета.
Ја скупљам златице
и највећу стављам на врх прста
– да полети!*

Полазећи од једног надахнутог, типично лирског стања, чија флуидна бит омогућује слојевитост значења, *Неора* упућује на екстатички лирски субјект који се предаје трансцендентној светлости. Она је пак таква да нам свет показује у свој његовој присности са човеком, али и неухватљивости његове метафизичке суштине. Доводећи у везу два симбола плодности, воду и земљу, песма радњу развија у рајском простору врта. Тај исконски простор, непосредна веза са далеким световима суштине, могућ је не зато што нам је унапред дат и задат, већ управо зато што га заједничким снагама граде два принципа, мушки и женски.

Јединство супротности је механизам који покреће модел света ове поезије. *Двориште пропева* – у пренесеном значењу те речи, дабоме, али и у дословном смислу. Опевана ситуација у бити јесте типична ситуација песме. Лаки фантастички елемент очуђава свет, али *кромтир брзо процвета* и с рационалнијег, објашњивијег становишта. Ако је на делу принцип стварања, развој вегетације је очекивана пропратна појава. Дечак, који златицу пушта да полети, симболички је носилац опште људске тежње ка трансценден-ту. Дете, још један нови живот, пустиће бубу пут неба, пут вечне плавети, објављујући тим симболичким гестом, још једном, да је човек господар своје трансцендентне судбине и творац раја на земљи. И то је та метафизичка путања.

Управо јединство супротности моменат је који ваша критичарка у поезији Ненада Грујичића највише цени. Он ствара песника контраста, снажних опрека које у његов свет уносе драматичност и додатну дубину. Јавивши се с генерацијом веристичких лиричара, аутора који се усмеравају на стварни свет и разноврсје његових појавних облика, Грујичић остаје веран том свом иницијалном стваралачком импулсу. Песник кроз свој опус провлачи живот у свој његовој непатворености и лепоти обухватајући, при том, и “ниже” и бруталније видове. Ово треба схватити у духу антрополошке опозиције Клод Леви Строса, опозиције између печеног и прсног, исконског живота и цивилизацијског по-мака. Вредност парадокса овог споја огледа се и у томе што

га Грујичић поетички транспонује високо цивилизацијским поступцима, све до највишег лирског облика – сонета и његовог венца. Као пример нека послужи сонет *Лабуд*:

*На води лабуд, у ноћи, у парку,
спава са кљуном ћушнутим под крило,
мирна је повриш и месеца кило
испод безглавог што личи на барку.*

*Ни боре вала да помери барку,
ни мехура с дна да плодне – ко било,
у крошњи брезе мирује белило
чаробног перја што светли у мраку.*

*Пролазим тихо, ко сенка, безмерно,
да лаки ветрић не створим у ходу
од чијег дашка пренуће се перо*

*на врху репа што дотиче воду.
Пред кућом спазих сретан неизмерно:
Лабуд и месец мазе се на своду.*

У есеју Драгана Јовановића Данилова о овој песми, поред осталог, стоји: "Управо у антологијском сонету *Лабуд* Грујичић показује колико лепоте и грациозности може да стане у четрнаест стихова. Овај песник у лабуду најпре види *тајанствену шифру* коју је Бог, заједно са осталим бићима угравирао у свет. Лабуд, кажу, отеловљује телурску слику мушке створитељске потенције, пејзаж еротског огња душе. По Башлару, лабуд је *женствен у посматрању блиставе воде, а мужеван у акцији*. Лабуд наговештава љубавно спајање, али и луцидност близине умирања. У његовом белом телу, које у својој бешумној краљевској осамљености клизи међу трсјем, сабијено је све господство, отменост и еротизам овог света. Сонет *Лабуд* функционише и као алхемијски текст који је прожет дубоким еротским резонанцама и који својом конотативном напуњеношћу упућује на при-

мордијални ерос, на оно најдубље и најчистије у домену чула. Његова лепота је у томе што је настао природно, као кад се дише, а не са некаквом децидираном стихотворачком интенцијом, али и у *златном осећању мере* у јединству и узајамности склопова, рима, виртуелних одблесака и музичких сагласја. А звук значи кад реч звони. Рима овде није пуко подударање фонема, обично семантичко асоцирање, већ неуминозни одраз једне душеве структуре, природног ритмичног поретка који ју је изнедрио. Рима је ту одјек душе, ехо смисла. И ништа овде није могло зауставити колоратуру флуидности у којој је суптилна чар поезије доживела своју метаморфозу у сонетни пехар."

Песма упућује на свест песника о постојању поезије у времену, о идентитету њеног аутономног бића. Реч је, дакле, и о реактуализацији класичних средстава обликовања, подражавању које има за циљ и истицање једне особене стварности – стварности књижевности. Оригиналност Ненада Грујичића, у контексту ове тенденције модерне уметности, огледа се не само у подражавању формалних образаца, већ и медијума, не само закона обликовања унутар задатих форми, већ и мимезиса унутрашње логике језика, баштињених законитости по којима од језика настаје поезија.

Ненад Грујичић уноси разноврсност у наше песништво. А много чешће смо свикли да чврсте облике и везани стих спајамо са темама и мотивима који потичу из препознатљиве сфере, слике света која се више усмерава на патос и повишену температуру ракићевског типа или дучићевску ларпурлартистичку уздржаност. Обогаћивање и комбиновање на плану тема и мотива са технички сложеним захватима традиционалне лирике не би требало занемарити при укупном вредновању стваралаштва Ненада Грујичића, у дефинисању његове позиције у контексту савремене српске поезије.

Овај несвакидашњи спој указује на сву еластичност модернистичке лирике, на њену тежњу ка претраживању усвојених песничких модела, али и на имплицитну критику постмодернистичке поетичке херметичности. Веризам за

који се Ненад Грујичић опредељује није усмерен само на стварносни свет већ се ближи оном виду писања који је Предраг Палавестра именовao као критичка књижевност. Грујичић лирски проговара о нашој стварности, промишљајући и доводећи је у питање.

Ненад Грујичић имплицитно призива и народну поезију и, са истанчаним осећајем за језик, усмену књижевност поставља као легитимни вид књижевне традиције, а њену реактуализацију, њено креативно усвајање и надграђивање, као релевантан вид модерног писања. Таква импликација није без значаја нарочито када се има у виду колико актуелно српско песништво, неопходно окренуто савременим књижевним кретањима у свету, прећуткује позицију сопственог језика, или саму своју бит.

Хармоничност лирских песама употпуњује се лепезом стварносних садржаја, али и формалним и језичким иновацијама. Аутор је овај аспект свог рукописа осмислио тако да прецизност класичних високих жанрова оствари модерним исказом који неочекивано уводи изразе из различитих нивоа језика. Архаизми, дијалектализми, жаргон, адекватно прате оригиналне теме овог пола Грујичићевог писма. Снага драматичног тона, па и агона веристичких песама, пак, по принципу контраста, изазива бунт и, захваљујући својој неочекиваности, овој поезији даје управо очекивани вековни квалитет меланхолије и сете, расположења која у лирици нису само одрази стања субјекта, већ и универзални израз објаве света.

Душица Потмић

БЕЛЕШКА О ПИСЦУ

Ненад Грујичић рођен је 12. септембра 1954. године у Панчеву. У честим породичним селидбама, у раним годинама живео у Падинској Скели, Сибници, Земуну, Старој Пазови и Шајкашу, одакле 1960. године одлази у Приједор, место родитељског завичаја, где похађа основну и средњу школу. Године 1976. уписује студије југословенске и опште књижевности на Филозофском факултету у Новом Саду и завршава у року.

Био је главни уредник студентског књижевног листа *То јест* (1978-1980), својеврсној опозицији новосадским *Пољима*, и уредник поезије у *Гласу омладине* 1980-1981. Предавао је књижевност у Војној гимназији у Београду 1982. године. Био је председник Друштва књижевника Војводине (1993-1997). Живи у Новом Саду и ради као директор установе *Бранково коло* у Сремским Карловцима. Пише поезију, есеје, критике и полемике.

Као студент књижевности објавио је две песничке књиге, *Матерњи језик* (1978) и *Линије на длану* (1980), а потом *Врвеж* (1985), *Царску намигушу* (1990), *Јадац* (1993), *Пусту срећу* (1994, 1995, 1996), *Матерњи језик и песме при руци* (1995, 1996), *Лог* (1995), *Цваст* (1996, 1997), *Сновиље* (1998), *Живу душу* (1999); изборе поезије *Чистац* (1997), *И отац и мати* (2002) и *Млеч* (2004).

Објавио је и књиге есеја, критика и полемика: *Прокрстова постеља* (1988), *Плес у негвама* (1998) и *Поле-*

мике и одушци (2004), монографију *Бранко* (1984, 1985, 1990. и 1992) о Б. Радичевићу, драму *Читај Тракла* (1983), као и студију и антологију народног крајишког блага *Ојкача* (1988, 1992, 1996, 2003. и 2004). Приредио је и алманах стихова *Аух, што живот ушима стриже* (1990).

Песме су му превођене на енглески, руски, француски, немачки, италијански, пољски, мађарски, македонски, словачки, јерменски, румунски, украјински, грузијски, русински и словеначки језик.

Добитник је награда: *Бранкова награда Матице српске*, *Вукова награда*, *Милан Ракић*, *Стражилово*, *Кондир Косовке девојке*, *Грб Сремских Карловаца*, *Кочићево перо*, *Печат вароши сремскокарловачке*, *Лазар Вучковић*, *Шушњар* и *Дневникова награда*.

Поезију у књизи *Светлост и звуци* изабрао је сам песник. Све варијанте интерпункцијских решења из ранијих књига, као и облици екавског и ијекавског изговора, задржани су и у овом избору. Овде се по први пут штампају поеме *Покривање куће* и *С краја и с почетка*, песме *Пепел круга*, *Шушањ душе*, *Одсутни простори*, *Нечист*, *Мали закон*, *Тако то* и *Даворија*.

Штампа
Верзал

Ненад Грујичић
СВЕТЛОСТ И ЗВУЦИ

Издавач
СРПСКА КЊИЖЕВНА ЗАДРУГА
Београд, Краља Милана 19

За издавача
Нина Новићевић

Главни уредник
Марко Недић

Рецензент
Драган Лакићевић

Прелом
Сњежана Станишић

Тираж
1 000

ЦИП – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

821.163.41-14

ГРУЈИЧИЋ, Ненад

Светлост и звуци : изабране и нове песме / Ненад Грујичић. –
Београд : Српска књижевна задруга, 2005 (Нови Сад : Верзал). – 216 стр. ;
21 цм

Тираж 1.000 – Стр. 205 – 212 : Лирски акорди / Душица Потих. –
Белешка о писцу: стр. 213 – 214

ИСБН 86-379-0895-0

ЦОБИСС.СР-ИД 203557639